

İSPANYA
ÜLKE RAPORU
(Meyve Sebze Mamulleri Sektörü Açısından)

ULUDAĞ İHRACATÇI BİRLİKLERİ GENEL SEKRETERLİĞİ
ARGE ŞUBESİ

Eylül 2025

İçindekiler

ÜLKE PROFİLİ	4
Coğrafi Konum.....	4
Siyasi ve İdari Yapı	5
Nüfus ve İstihdam	6
Doğal Kaynaklar	8
GENEL EKONOMİK DURUM	9
Temel Ekonomik Göstergeler	9
DIŞ TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ	13
Dış Ticaret	13
Başlıca İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (1.000 \$)	13
Başlıca İhracatı Gerçekleştirilen Ürünler (Milyon \$)	14
Başlıca İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (1.000 \$)	15
Başlıca İthalatı Gerçekleştirilen Ürünler (1.000 \$)	16
TÜRKİYE İLE TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ	17
Genel Durum	17
Türkiye – İspanya Dış Ticaret	17
Türkiye’nin İspanya’ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)	17
Türkiye’nin İspanya’dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)	19
Doğrudan Yabancı Yatırımlar	20
Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü.....	20
Yabancı Yatırım Mevzuatı	20
İspanya’daki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)	20
Şirket Birleşmeleri ve Marka Satın Almalar	21
İSPANYA MEYVE SEBZE MAMULLERİ PAZARI	21
Dış Ticaret	21
Başlıca Meyve Sebze Mamulleri (MSM) İhracatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)	21
Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ürünler (1000 \$)	22
Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)	23
Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ürünler (1000 \$)	24
Türkiye’nin Belçika’ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı	25
PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	26
Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları	26
Dağıtım Kanalları	28
Tüketici Tercihleri	31

Kamu İhaleleri.....	35
PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	37
İş Kültürü.....	37
Para Kullanımı.....	37
Pasaport ve Vize İşlemleri.....	40
Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri.....	41
Yerel Saat	42
Ulaşım	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	43
Dış Ticaret Mevzuatı	43
İthalat Rejimi.....	49
Gümrük Tarifeleri	53
İç Vergiler	55
Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar	57
Test Etme, Muayene ve Belgelendirme	58
Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Teknik Engeller	61
KAYNAKÇA	62

ÜLKE PROFİLİ

Resmi Adı	İspanya Krallığı (Reino de España)
Nüfus	49,72 milyon (IMF-Nisan 2025 tahmini)
Dil	İspanyolca (resmi dil), Katalanca, Baskça, Galisyaca. Özerk yönetimlerde yerel dil, ikinci resmi dil olarak kabul edilebilmektedir.
Yüzölçümü	504.782 km ²
Başkent	Madrid
Başlıca Şehirleri	Barselona, Valencia, Sevilla, Zaragoza, Malaga
Yönetim Şekli	Parlamenter demokrasiye dayalı monarşi
Devlet Başkanı	Kral VI. Felipe
Para Birimi	Avro (€)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: AB, BM ve bağlı kuruluşları, NATO, Avrupa Konseyi, OECD, AGİT, Akdeniz İçin Birlik (AiB), İber-Amerika Devletleri Örgütü (OEI)

Coğrafi Konum

Yüzölçümü 504.782 km² olan İspanya, Avrupa Birliği'nin ve Batı Avrupa'nın Fransa'dan sonra en büyük ikinci ülkesi olarak Avrupa kıtasının güneybatısında bulunan İber Yarımadası'nda yer almaktadır. Bu yarımadanın dışında Akdeniz'deki Balear Adaları, Afrika'nın kuzeyindeki Ceuta ve Melilla şehirleri ve Atlantik Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları da İspanya ulusal sınırları içindedir. İspanya batıda yine İber Yarımadası'nda bulunan Portekiz, kuzeyde Fransa ve güneyde Birleşik Krallık'a bağlı Cebelitarık ile komşudur.

Ülkenin başlıca şehirleri, başkent Madrid, Barselona, Valensiya, Sevilla, Zaragoza ve Malaga'dır.

Ülke topraklarının % 59,54'ü doğal alan, % 36,47'si tarımsal alanlardan oluşmaktadır.

Batı Avrupa'nın neredeyse en geniş topraklarına ve en az nüfus yoğunluğuna sahip ülkesi olan İspanya'da iklim ve coğrafya oldukça değişken bir yapı sergilemektedir. Deniz seviyesinden 610 metre yüksekte olan Meseta Platosu, gerek çorak toprakları gerekse kötü iklim koşullarından dolayı Avrupa'nın en verimsiz alanlarından biridir. Bununla beraber, başkent Madrid ekonomik olmaktan çok politik nedenlerle bu platonun merkezine kurulmuştur. Ülke nüfusu ve ekonomik faaliyetler çoğunlukla ülkenin sahil bölgelerinde ve ülkeyi kesen iki

önemli nehrin etrafındaki vadilerde yoğunlaşmıştır. Bu nehirler kuzeyde Ebro ve güneyde Guadalquivir nehirleridir. Ebro nehri, Akdeniz'e dökülürken, denizciliğe elverişli tek nehir olan Guadalquivir, Sevilla şehrinden geçer.

Avrupa'da İsviçre'den sonra ikinci en dağlık ülke olan İspanya'da, plato ve yüksek ovaları çevreleyen dağların batı kesimleri hariç, yarımadaının beşte ikisinden fazlasını sıradağlar kuşatır. Ülkenin kuzeybatı bölgesinde Kuzey Atlantik etkisiyle yağışlar bol ve iklim ılımandır. Akdeniz sahillerinde ise kışlar ılık ve yağışsız, yazlar sıcak geçer. Kuzey doğu sahillerinde yaz yağışları yeterli düzeydeyken güney doğu sahillerinde yağışların yetersizliği özellikle meyve üretiminin yoğun olduğu bu bölgede sulama sistemlerine başvurulmasını gerektirmektedir. Guadalquivir nehrinin geniş tarım alanları sağladığı güney İspanya'da da yağışların az olmasından dolayı sık sık kuraklıklar yaşanmaktadır. Ülkenin iç kısımlarında ve 1.200 metreyi aşan dağlık kesimlerde kara iklimi yaşanır. Diğer taraftan, Kanarya Adaları'nda tropikal bir iklim hakimdir.

Siyasi ve İdari Yapı

İspanya'nın yönetim şekli parlamenter demokrasiye dayalı monarşidir. Devlet başkanı Kral Felipe VI.'dır. Önceki Kral I. Juan Carlos, Haziran 2014'te tahttan feragat ettiğini açıklamış ve yerine oğlu VI. Felipe geçmiştir. Kral'ın yetkileri büyük ölçüde semboliktir. Esas yetki Kral'ın atadığı Hükümete aittir. Ancak, Kral, yasama organını feshetme ve Anayasa'da belirtilen koşullarda halkoyuna başvurma yetkisine sahiptir.

Yasama, Temsilciler Meclisi (Congreso de los Diputados) ve Senato (Senado) olmak üzere İki Kamaralı Ulusal Meclis (Cortes Generales)'ten oluşmaktadır. Yürütme Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından gerçekleştirilmektedir.

İki kamaralı İspanya Meclisi, 350 seçilmiş milletvekili (Kongre/alt kanat) ve 266 senatörden (Senato/üst kanat - 208'i doğrudan seçilmiş, 58'i bölgesel temsilci olarak atanmış) oluşur. Ülkede her dört yılda bir seçim yapılır. Başbakan Kongre tarafından seçilmektedir.

General Franco'nun, 1975 yılındaki ölümüne kadar süren diktatörlüğünün ardından İspanya'nın ilk demokratik seçimleri Haziran 1977'de gerçekleştirilmiştir. Ülkede en son genel seçimler 23

Temmuz 2023 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Seçimler neticesinde hiçbir siyasi parti net çoğunluk elde edememiştir. 2023 yılı Kasım ayında merkez sol İspanyol Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) lideri Pedro Sánchez parlamento salt çoğunluğu tarafından başbakanlığa yeniden seçilmiştir. Ülkede bir sonraki genel seçimlerin 2027 yılı ortasında gerçekleştirileceği öngörülmektedir.

Ülke; kentler, eyaletler ve özerk bölgelere ayrılmıştır. İspanya’da idari açıdan 17 özerk bölge (Endülüs, Aragon, Asturya, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Extremadura, Galiçya, Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Balear Adaları, Bask Ülkesi, Kanarya Adaları, Kantabriya, Kastilya ve Leon ve Katalunya) ile Kuzey Afrika kıyısında 2 özerk şehir (Ceuta ve Melilla) bulunmaktadır. Yedi özerk bölgenin her biri (Asturias, Balearic Adaları, Cantabria, La Rioja, Madrid, Murcia, ve Navarre) aynı zamanda bir ildir. Her özerk bölge kendi yasalarını uygular. Devlet bunları tanımanın yanı sıra kendi yasal düzenlemesinin bir parçası olarak korumaktadır.

Nüfus ve İstihdam

IMF verilerine göre 2025 yılında 49,72 milyon kişi ile dünyada 31. sırada yer alan İspanya nüfusunun 2030 yılında 50,31 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

İspanya Ulusal İstatistik Ofisi (INE-<https://ine.es/en>) tahminlerine göre ülke nüfusu 2025 yılının ilk çeyreğinde 75.865 kişi artarak 1 Nisan 2025 itibarı ile 49.153.849 olmuştur. Söz konusu artış, bugüne dek kaydedilen en yüksek nüfus artışıdır. Yabancı nüfus ikinci çeyrekte 95.363 artarak 6.947.711 olmuştur. Aynı dönemde İspanya vatandaşlarının nüfusu 19.498 azalmıştır. Ülkeye yönelik göçler, nüfus artışına en fazla katkıyı sağlamakta ve İspanya’nın nüfus profilini hızla değiştirmektedir. Ülkeye göç, en fazla Kolombiya, Fas ve Venezuela’dan gerçekleşmiştir.

Nüfusun %60,8’i 20-64 yaş aralığında olup, yarıdan fazlası erkektir. Beklenen yaşam süresi 2023 yılında ortalama 83,77’dir (erkeklerde 81,11, kadınlarda 86,34).

Nüfus ülke içinde eşit olmayan bir şekilde dağılarak, büyük şehirlerde ve kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun %80’i kentsel alanlarda yaşamaktadır. Başlıca kentler başkent Madrid, Barselona ve Valensiya’dır. En kalabalık bölge 8,5 milyon nüfus ile Endülüs

bölgesidir. Endülüs bölgesini, 7,71 milyon nüfus ile Katalunya bölgesi, 6,83 milyon nüfus ile Madrid bölgesi, 5,1 milyon nüfus ile Valensiya bölgesi takip etmektedir.

İspanya, Batı Avrupa'nın en geniş arazili ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip ülkelerinden biridir. Nüfusun dağılımı, ülkedeki ekonomik ve siyasi dengeleri belirlemede önemli rol oynamaktadır.

6-16 yaşları arasındaki çocuklar için eğitim zorunludur. Üniversite öğrencilerinin sayısı ise sürekli artış göstermektedir. Ülkede toplam 73 üniversite bulunmakta olup, bunların 23 tanesi özeldir. Öğrencilerin %90'ı devlet üniversitelerine devam etmektedir.

Ülke nüfusunun %75,2'si Katolik'tir. Ülke genelindeki resmi dil İspanyolca (Kastilyano)'dır. Ancak Katalanca, Baskça ve Galiçyaca da özerk bölgelerde (Katalunya, Bask Bölgesi, Galiçya, Valensiya, Navarra ve Balear Adaları) resmi dil olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte Valensiya Bölgesi'nde Katalanca'nın bir bask lehçesi olan Valensiyaca konuşulmaktadır.

Ülkede hanehalkı başına ortalama gelir 2024 yılı itibarı ile 36.996 avrodur. Yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olan nüfusun oranı 2023'te %26,5 iken 2024'te %25,8'e düşmüştür. Ağır maddi ve sosyal yoksunluk içinde bulunan nüfusun oranı ise 2023'te %9,0'dan 2024'te %8,3'e gerilemiştir.

İspanya'da yapısal olarak yüksek işsizlik söz konusudur. 2008-2013 ekonomik krizi nedeni ile ülkedeki işsizlik 2013 yılında %27'lere kadar yükselmiştir. Ancak, INE verilerine göre 2025 yılının ilk çeyreği itibarı ile ülkede işsizlik oranı %11,36'ya gerilemiştir. Aynı dönemde işsizlik kadınlarda %12,72, erkeklerde %10,14'tür. Ülkede toplam işsiz sayısı 2.789.200'dür. 2025 yılının ilk çeyreğinde 25 yaş altı işsizlik oranı %26,53, 25-54 yaş arası işsizlik oranı %10,2'dir.

IMF'ye göre ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2025 yılında %11,1 olacağı ve İspanya'nın işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 9. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

Çalışan nüfus 2025 yılı ilk çeyreği itibarı ile 21.765.400'dür.

Doğal Kaynaklar

İklim ve fiziksel özellikleri Akdeniz kıyılarında ve adalarda dinamik bir turizm sektörüne katkıda bulunmaktadır. Ülke topraklarının yaklaşık %10'u verimli, %45'i orta verimlilikte, %35'i düşük verimlilikte ve verimsiz, %10'u kayalıktır. Yağışların az ve düzensiz olduğu Akdeniz kıyılarında kullanılan yoğun tarım tekniklerinin de etkisi ile toprak erozyonu ülkenin en önemli çevre sorunlarından biri haline gelmiştir. Ülke topraklarının %30'u ekilebilir alan, %8'i daimi ekilen alan, %13'ü çayır ve mera ve %33'ü de ormanlarla kaplıdır.

İspanya önemli petrol ve gaz kaynaklarına sahip olmamakla birlikte Batı Avrupa'nın mineral doğal kaynaklar açısından en zengin ülkesi konumundadır. Demir-dışı ve kıymetli metal üretiminde Avrupa'nın en önemli üreticisidir. 100'e yakın mineral ve maden rezervinin bulunduğu İspanya bunlardan 18'inde önemli miktarda üretim yapmaktadır. Bu metal ve mineraller; bakır, altın, demir, kurşun, çinko, alüminyum, magnezyum, civa, potasyum, flor, bentonit, kükürt, deniz ve kaya tuzu, kalay, kireçtaşı, tungsten ve kuvarsdır. Ülkenin kömür madenleri ve demir cevheri yatakları kuzeyde (Asturya, Kantabriya ve Bask), önemli civa rezervleri güneybatıda Almaden yakınlarında ve bakır ve kurşun yatakları da Endülüs'te bulunmaktadır. Asturya'daki altın madeni Avrupa'daki en büyük altın madenlerinden biridir. İspanya aynı zamanda granit ve mermerde dünyanın önde gelen üretici ve ihracatçılarından biridir. İspanya, petrol ve doğal gaz ihtiyacının %99'u ve kömür ihtiyacının %70'i için ithalata bağımlı bir ülkedir.

İspanya, yenilenebilir enerji alanında dünyanın da önde gelen ülkelerinden biridir. Elektrik ihtiyacının %74'ünün yenilenebilir enerjiden karşılanması ve nihai enerji tüketiminin %35'inin alternatif kaynaklardan garanti edilmesi 2030 yılı hedefidir. 2050 yılı itibarı ile de %100 yenilenebilir enerjiye geçiş hedeflenmektedir. İspanya, Ajanda 2030 ve Paris Anlaşması çerçevesinde sera gazı emisyonunu %90 düşürmeyi taahhüt etmektedir.

Doğal kaynaklar "Regalia İlkesi" düzenlemesi çerçevesinde devletindir. 21 Temmuz 1973 tarihli Madencilik kanunu ve 7 Kasım 1998 tarihli "Hidrokarbon Kanunu" mineral endüstrisini düzenlemektedir. Sanayi Ticaret ve Turizm Bakanlığı bünyesinde bulunan Enerji Politikası ve Madencilik Genel Müdürlüğü söz konusu kanunları uygulamaktadır. İspanya Madencilik ve Jeoloji Enstitüsü başlıca madencilik kuruluşlarından. 2002 ve 2004 yıllarında sektördeki devlet ve özel sektör monopollerinin aşamalı olarak kaldırılması ve liberalleşme yönünde önemli düzenlemeler yapılmıştır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2023	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	1.620,6	1.722,2	1.799,5	1.886,2	1.961,6	2.037,8	2.117,2	2.201,2
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar %)	2,7	3,2	2,5	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	33.325	35.092	36.192	37.489	38.584	39.727	40.968	42.328
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	3,4	2,9	2,2	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	2,7	3,0	2,4	2,2	2,0	1,7	1,5	1,3
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	12,2	11,3	11,1	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Nüfus (milyon)	48,63	49,08	49,72	50,31	50,84	51,29	51,68	52
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	105,0	101,8	100,6	99,0	97,6	96,0	94,5	93,0

Kaynak: IMF (Nisan 2025) *Tahmini veriler

İspanya, yüksek gelirli ve gelişmiş ülke kategorisinde bir ülkedir. Ülke, avro bölgesinde Almanya, Fransa ve İtalya'dan sonra dördüncü büyük ekonomidir. IMF verilerine göre İspanya 2025 yılı itibarı ile tahmini olarak 1,8 trilyon dolarlık GSYİH'sı ve 49,7 milyonluk nüfusu ile 196 ülke arasında dünyanın 12. büyük ekonomisidir. İspanya, 2025 yılında cari fiyatlara göre 36.192 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 33. sırada yer almaktadır.

İspanyol ekonomisi 2008 yılının ikinci yarısında resesyona girmiş, 2013'ün üçüncü çeyreğinde resesyon sona ermiştir. 2011-2013 döneminde hükümet tarafından alınan bütçe açığının azaltılması, işgücü yasası, kamu hizmetleri ve finansal sektör reformuna yönelik önlemler sonrasında İspanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla çok daha rekabetçi hale gelmiştir. İhracatta ve turizm gelirlerinde rekor seviyelere ulaşılması ve yanı sıra canlanan iç tüketim İspanya ekonomisinin yeniden olumlu bir görünüme kavuşmasını sağlamıştır.

Covid-19 pandemisinin ülke ekonomisi üzerinde çok olumsuz etkileri olmuştur. IMF'ye göre ülke GSYİH'sı 2020 yılında yaklaşık %11 daralmıştır. Ülke, 2020 yılında Avrupa'daki en kötü resesyona yaşamıştır. 2021 yılında yeniden toparlanma etkisi ile GSYİH %6,4 oranında büyümüştür. 2022 yılında ekonomik büyüme artan turizm faaliyetleri, mali yardımlar ve AB kurtarma fonlarının ekonomik faaliyetleri canlandırması sayesinde %6,2 olmuştur.

İspanyol ekonomisi halihazırda Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biridir. Ülke ekonomisi 2024 yılında %3,2 büyümüştür. 2025 yılında ekonomik büyüme hızı yavaşlamıştır. IMF'ye göre 2025 yılında sabit fiyatlara göre %2,5 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2026 yılında %1,8 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Bu oranlar, AB ortalaması olan %1,3'ün üzerindedir. İspanyol ekonomisinin enflasyonist baskıların ve finansal koşulların hafiflemesi, istikrarlı istihdam ve reel ücret artışları ve canlanan turizm sektörünün desteğiyle avro bölgesindeki en güçlü büyümeyi kaydeden ekonomilerden biri olduğu değerlendirilmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra diğer çoğu Avrupa ülkesinin aksine ülkenin yürütmekte olduğu kontrollü göç politikası da büyümeye olumlu katkıda bulunmaktadır.

2030 yılına kadar ülke ekonomisinin özel tüketim, turizm sektörünün yüksek performansı, başta dijital altyapı ve yeşil teknolojiler alanlarında olmak üzere AB fonlu yatırımların itici gücü ile büyüyeceği öngörülmektedir.

2025 yılında %2,2 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2026 yılında %2 olacağı tahmin edilmektedir. Enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüş paralelinde enflasyonda düşüş öngörülmektedir. Enflasyonda yavaşlama öngörülmekle birlikte mevcut küresel gelişmelerin etkilerine ilişkin belirsizlik nedeni ile büyüme ve enflasyon beklentilerinde sapma olasılığı bulunmaktadır.

Diğer Batı Avrupa ülkeleri gibi İspanya ekonomisi de 2. Dünya Savaşı'nın ardından bir dönüşüm sürecine girmiş, bu süreçte tarım sektörünün önemi azalırken hizmet sektörünün önemi giderek artmış ve bu sektör ekonominin hakim sektörü haline gelmiştir. Perakendecilik, turizm, bankacılık ve telekomünikasyon sektörleri ekonomik faaliyetin en önemli unsurlarındandır.

Turizm geleneksel olarak ülkenin en önemli sektörlerinden biridir. Turizm sektörünün GSYİH'ya katkısı %12,8, istihdama katkısı %13,3'tür. İspanya, dünyada Fransa'dan sonra en

fazla ziyaret edilen ikinci ülkedir. İspanya'yı ABD ve İtalya takip etmektedir. Ülke, her yıl ortalama olarak 85 milyonun üzerinde ziyaretçi tarafından ziyaret edilmektedir. 2024 yılında ülkeye gelen ziyaretçilerin sayısında tüm zamanların rekoruna ulaşılmıştır. 2024 yılında ülkeye gelen turist sayısı 2023 yılına göre %10,1 artarak 93,8 milyona ulaşmıştır. 2025 yılında da turizmde rekor veriler beklenmektedir.

GSYİH'nın yaklaşık %22'lik kısmını oluşturan sanayi sektörü ekonomideki önemini korumaktadır. Katalunya, Madrid, Endülüs, Valensiya en çok sanayileşmiş bölgelerdir.

Otomotiv sektörü lokomotif sektördür. Avrupa'daki ikinci büyük, dünyadaki 8. büyük otomotiv üreticisidir. GSYİH'nın yaklaşık %10'unu, ihracatın yaklaşık %18'ini otomotiv ana ve yan sanayi oluşturmaktadır. Toplam istihdamın yaklaşık %9'unu otomotiv sektörü karşılamaktadır. Ülkede 9 çok uluslu şirketin 17 fabrikası bulunmaktadır.

Havacılık sanayi diğer bir önemli sektördür. Dünyadaki ticari hava taşıtlarının yarısı İspanyol teknolojisi kullanmaktadır. Havacılık sanayi, GSYİH'nın yaklaşık %1,3'ünü oluşturmaktadır. 2023 yılında 13,9 milyar avro (önceki yıla göre %15 artış) ciro gerçekleştiren sektör, doğrudan ve dolaylı olarak 215.000'den fazla iş yaratmaktadır. İspanya, Aernnova, Aciturri, HérouxDevtek ve ITP gibi büyük OEM (Airbus) ve Tier-1 şirketlerinin varlığı nedeniyle bir uçağın tüm tasarım ve üretim döngüsünü kapsayabilen birkaç ülkeden biridir.

İspanya, yenilenebilir enerjide dünyada ilk sıradadır. Sektör, gelecekte teşviklerle daha da ilerleyecektir. Rüzgar enerjisinde de ileridir. ABD'de yatırımları bulunmaktadır. İspanya, 2050 yılına kadar karbon emisyonunu azaltmayı hedeflemektedir. Sera gazı emisyonlarının 1990 yılı seviyesinin en az %20'sine çekilmesi, elektrik ihtiyacının %74'ünün yenilenebilir enerjiden karşılanması, nihai enerji tüketiminin %35'inin alternatif kaynaklardan garanti edilmesi ve enerji verimliliğinin %35 oranında artırılması 2030 yılı (Faz-1) hedefidir. 2050 yılı (Faz-2) itibarı ile de %100 yenilenebilir enerjiye geçiş hedeflenmektedir. İspanya, Ajanda 2030 ve Paris Anlaşması çerçevesinde sera gazı emisyonunu %90 düşürmeyi taahhüt etmektedir.

Kimya sanayi, 2023 itibarı ile GSYİH'nın %6,1'ini karşılamaktadır. Plastik, eczacılık ürünleri, temizlik malzemeleri ve boyalar önde gelmektedir. İspanyol kimya sanayi üretiminin %72,4'ü ihraç edilmektedir.

Tarım ve gıda işleme sektörü 160 milyar avroluk geliri ve yaklaşık 500.000 kişiye sağladığı istihdam ile ülkenin en önemli üretim faaliyetini yürütmektedir. İspanya, dünyadaki onuncu, Avrupa'daki dördüncü tarım üreticisidir.

Tarım ve gıda işleme sektörü sürekli üretim fazlası vermesi sayesinde ülkenin toplam ihracatının %20'sini karşılamaktadır. Ülke, Avrupa'daki dördüncü ve dünyadaki yedinci tarım ve gıda ürünleri ihracatçısıdır. Topraklarını organik tarıma tahsis eden Avrupa'daki ve dünyadaki lider ülkelerden biri olan İspanya aynı zamanda zeytin ve zeytinyağı, narenciye ürünleri ve yaş sebze üretiminde de bir liderdir.

Tarım ve gıda sanayi GSYİH'nın %2,4'ünü oluşturmaktadır. İspanya, Avrupa'da Fransa'dan sonra en fazla tarım arazisine sahip olan ülkedir. Ülke topraklarının %13,3'ü tarım arazisidir. Ülke, çiftlik sayısı bakımından da Avrupa'da dördüncüdür. Organik tarım giderek artan bir role sahiptir. Eurostat verilerine göre İspanya organik tarımda kullanılan arazi büyüklüğü bakımından 2,6 milyon hektar ile Avrupa'da Fransa'nın (2,9 milyon hektar) ardından ikinci sırada gelmekte olup, dünyada ise altıncı sıradadır. Endülüs, Kastilya La Mancha ve Katalunya ülkenin en fazla organik çiftlik bulunan bölgeleridir. İspanya'da organik ürün tüketimi artmaktadır. Organik ürünlerin pazar değerinin 3 milyar avroya ulaştığı tahmin edilmektedir.

Müteahhitlik hizmetleri de çok önemli bir sektördür. Altyapı sektöründe dünyada birinci sıradadır. Türkiye ile İspanya inşaat alanında birbirine rakip ülkelerdir. Ancak bu rekabet dünyanın farklı bölgelerindedir. İspanya Latin Amerika bölgesinde rekabet üstünlüğüne sahiptir. Bu nedenle bölgesel işbirliği imkanları mümkündür.

İspanya'nın konumu gereği lojistik de önde gelen sektörlerden birisidir. Avrupa, Kuzey Afrika ve Latin Amerika pazarına erişim imkanı sağlamaktadır. Ülkede 46 liman vardır. En önemli konteyner limanları Valencia, Algeciras ve Barselona'dır. İspanya, hızlı tren taşımacılığında ön sıralardadır. Taşımacılık sektörü, GSYİH'nın %4,4'ünü karşılamaktadır. Bu rakam, sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin yürüttüğü lojistik nitelikteki faaliyetler de eklendiğinde %10'a kadar yükselmektedir. Sektörün yıllık cirosu yaklaşık 149 milyon avrodur. Akdeniz koridoru, Avrupa'nın kuzey Afrika'ya açılımı açısından önemlidir ve İspanyol deniz limanlarını bir demiryolu koridoru ile kuzey Afrika'ya bağlamaktadır. AB GSYİH'nın %12'sine katkı sağlayan Atlantik koridoru, İber yarımadası ile Fransa ve Almanya'yı bağlamaktadır.

DIŞ TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ

Dış Ticaret

2024 yılında ülkenin ihracatı 424 milyar dolar (önceki yıla kıyasla %1 artış), ithalatı 472 milyar dolar (önceki yıla kıyasla %0,6 artış) olmuştur. İspanya, dünya ihracatında %1,7 pay ile 19., dünya ithalatında %1,9 pay ile 16. sıradadır. Dış ticaretinde 2024 yılında 48 milyar dolarlık açık bulunmaktadır.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla motorlu kara taşıtları, mineral yakıtlar, yağlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makine ve cihazlar, eczacılık ürünleri, plastikler ve mamulleri, meyveler ve sert kabuklu meyveler, etler ve yenilen sakatat, sebzeler ve bazı kök ve yumrulardır ve demir veya çelikten eşyadır.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla mineral yakıtlar, yağlar, motorlu kara taşıtları, elektrikli makine ve cihazlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, eczacılık ürünleri, plastikler ve mamulleri, organik kimyasallar, optik, fotoğraf, ölçü, tıbbi alet ve cihazlar, demir ve çelik, örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarıdır.

İspanya Dış Ticareti

1.000 \$	2022	2023	2024	2023/24 Değ (%)
İhracat	424.286.055	420.169.591	424.250.341	1,0%
İthalat	499.055.069	469.043.091	471.930.614	0,6%
Hacim	923.341.124	889.212.682	896.180.955	0,8%
Denge	-74.769.014	-48.873.500	-47.680.273	-2,4%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca İhracat Gerçekleştirilen Ülkeler (1.000 \$)

Sn	Ülkeler	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
1	Fransa	63.131.178	63.199.187	63.876.899	15,1	1,1
2	Almanya	39.359.539	42.267.936	43.783.936	10,3	3,6
3	İtalya	33.172.514	34.891.322	37.229.773	8,8	6,7
4	Portekiz	33.757.082	33.573.982	36.814.960	8,7	9,7
5	İngiltere	22.111.481	24.244.335	27.104.557	6,4	11,8

6	ABD	19.861.077	19.690.852	19.658.136	4,6	-0,2
7	Hollanda	15.766.570	12.949.822	14.054.021	3,3	8,5
8	Fas	12.347.119	12.819.542	13.902.430	3,3	8,4
9	Belçika	25.147.151	16.122.533	13.637.894	3,2	-15,4
10	Polonya	8.831.796	9.781.253	10.809.374	2,5	10,5
11	Türkiye	7.131.108	9.383.037	9.749.314	2,3	3,9
12	Çin	8.311.934	8.042.715	8.083.041	1,9	0,5
13	Meksika	5.466.330	6.024.290	6.538.016	1,5	8,5
14	İsviçre	7.130.091	7.128.442	6.195.382	1,5	-13,1
15	Çekya	3.599.183	3.925.283	4.367.700	1	11,3
	Toplam	424.286.055	420.169.591	424.250.341	100	1,0

Kaynak: ITC Trademap

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları hava taşıtları, makinalar, motorlu kara taşıtları, kozmetik ve eczadır.

Başlıca İhracatı Gerçekleştirilen Ürünler (Milyon \$)

GTİP	Ürün Grubu (Milyon \$)	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
8703	Otomobiller	32.901.492	40.610.683	40.763.730	9,6	0,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	23.944.039	18.434.740	17.575.500	4,1	-4,7
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	10.917.439	12.714.912	13.197.309	3,1	3,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	10.184.907	11.996.259	11.890.983	2,8	-0,9
1509	Zeytinyağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	4.236.355	4.342.943	6.669.014	1,6	53,6
203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	5.922.708	6.765.823	6.603.210	1,6	-2,4
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	4.897.562	7.484.967	5.785.100	1,4	-22,7
3303	Parfümler ve tuvalet suları	2.558.457	3.215.280	4.797.279	1,1	49,2
3002	Serum, aşı, toksin vb. ürünler	15.653.316	7.387.356	4.081.366	1	-44,8

805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	3.686.054	3.822.209	3.807.793	0,9	-0,4
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	3.385.989	2.510.740	3.806.630	0,9	51,6
6907	Cılasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	4.725.427	3.841.811	3.767.077	0,9	-1,9
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.776.152	3.599.974	3.703.852	0,9	2,9
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	4.079.972	3.558.053	3.682.305	0,9	3,5
709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	2.662.240	3.023.311	3.323.325	0,8	9,9
	TOPLAM	424.286.055	420.169.591	424.250.341	100	1,0

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca İthalat Gerçekleştirilen Ülkeler (1.000 \$)

Sn	Ülkeler (Milyon \$)	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
1	Almanya	45.319.164	49.573.324	59.947.036	12,7	20,9
2	Fransa	43.049.829	41.271.451	46.318.782	9,8	12,2
3	Çin	52.200.709	47.555.396	39.878.989	8,5	-16,1
4	İtalya	29.363.114	29.743.039	36.262.806	7,7	21,9
5	Hollanda	20.520.807	21.025.799	32.862.658	7	56,3
6	ABD	35.543.993	30.500.025	26.146.673	5,5	-14,3
7	Portekiz	17.147.655	17.165.076	19.945.103	4,2	16,2
8	Belçika	11.325.127	10.568.145	17.339.397	3,7	64,1
9	Fas	8.929.050	9.764.063	10.382.437	2,2	6,3
10	Polonya	8.407.119	9.184.095	10.273.411	2,2	11,9
11	İngiltere	11.793.717	11.578.463	10.231.198	2,2	-11,6

12	Türkiye	10.487.597	9.847.435	9.391.299	2	-4,6
13	Brezilya	9.557.258	8.048.707	9.310.484	2	15,7
14	Cezayir	7.994.455	6.733.764	6.601.101	1,4	-2
15	Çekya	5.704.405	5.955.885	6.303.236	1,3	5,8
	Toplam	499.055.069	469.043.091	471.930.614	100	0,6

Kaynak: ITC Trademap

2024 yılında ithal ettiği başı çeken ürün grupları; motorlu kara taşıtları, mineral yakıtlar ve yağlar, hava taşıtları, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makine ve cihazlar, eczadır.

Başlıca İthalatı Gerçekleştirilen Ürünler (1.000 \$)

GTIP	Ürün Grubu (Milyon \$)	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	47.748.563	37.240.838	38.020.781	8,1	2,1
8703	Otomobiller	17.406.417	23.557.455	24.193.052	5,1	2,7
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	16.072.637	15.611.161	15.444.837	3,3	-1,1
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	13.558.924	14.315.418	15.027.709	3,2	5
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	27.575.885	14.869.565	10.566.519	2,2	-28,9
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	11.788.351	11.530.465	10.394.187	2,2	-9,9
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	7.325.888	7.644.474	8.216.097	1,7	7,5
3002	Serum, aşı, toksin vb. ürünler	8.262.606	6.305.221	6.914.981	1,5	9,7
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	5.080.600	4.630.910	5.081.695	1,1	9,7
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3.299.846	4.216.763	4.506.161	1	6,9

6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	4.548.724	4.088.862	4.338.958	0,9	6,1
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	3.060.159	3.224.449	3.704.864	0,8	14,9
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.344.491	3.543.989	3.596.177	0,8	1,5
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	2.569.502	2.729.673	3.223.428	0,7	18,1
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	2.764.348	2.935.097	2.943.509	0,6	0,3
	Toplam	499.055.069	469.043.091	471.930.614	100	0,6

Kaynak: ITC Trademap

TÜRKİYE İLE TİCARETİN GÖRÜNÜMÜ

Genel Durum

2024 yılında İspanya'ya ihracatımız 9,8 milyar dolardır ve bir önceki yıla göre yaklaşık aynı değerde gerçekleşmiştir. 2024 yılında ülkeden ithalatımız ise 9,4 milyar dolardır ve ithalatımız bir önceki yıla göre %1 oranında azalmıştır. 2024 yılında İspanya ile ticarete Türkiye 437 milyon dolar dış ticaret fazlası vermiştir.

Türkiye – İspanya Dış Ticaret

1.000 \$	2022	2023	2024	2023/24 Değ (%)
İhracat	9.650.501	9.783.544	9.799.674	0,2%
İthalat	7.003.994	9.484.026	9.362.320	-1,3%
Hacim	16.654.495	19.267.570	19.161.994	-0,5%
Denge	2.646.507	299.518	437.354	46,0%

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İspanya'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)

GTIP	Ürün Grubu	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
8703	Otomobiller	824.270	1.141.834	1.256.537	12,8	10
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon	905.611	776.864	449.688	4,6	-42,1

	etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)					
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	435.430	552.280	420.804	4,3	-23,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	325.509	359.409	352.353	3,6	-2
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	307.513	327.404	339.988	3,5	3,8
6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	183.491	238.261	274.944	2,8	15,4
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	185.572	229.940	244.451	2,5	6,3
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	336.736	223.586	228.836	2,3	2,3
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	34.630	130.655	203.260	2,1	55,6
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	91.060	144.266	176.314	1,8	22,2
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	49.409	193.739	175.907	1,8	-9,2
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	39.003	66.401	170.819	1,7	157,3
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	101.325	119.990	170.154	1,7	41,8
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	142.274	108.827	127.997	1,3	17,6
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	187.520	132.189	118.899	1,2	-10,1
	TOPLAM	9.650.501	9.783.544	9.799.674	100	0,2

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İspanya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 \$)

GTIP	Ürün Grubu	2022	2023	2024	Pay (%)	2023/24 Değ (%)
8703	Otomobiller	1.524.068	3.558.516	3.356.243	35,8	-5,7
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	255.562	413.416	479.052	5,1	15,9
8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	117.208	403.816	363.566	3,9	-10
7901	İşlenmemiş çinko	262.972	137.226	268.240	2,9	95,5
2902	Siklik hidrokarbonlar	236.739	203.645	178.958	1,9	-12,1
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	95.091	113.854	154.767	1,7	35,9
8701	Traktörler	91.925	192.326	143.049	1,5	-25,6
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	205.541	134.809	140.889	1,5	4,5
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	86.398	88.603	130.764	1,4	47,6
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	117.362	100.240	117.845	1,3	17,6
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	86.720	92.720	105.598	1,1	13,9
8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	48.852	74.494	93.093	1	25
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	141.468	120.336	92.457	1	-23,2
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	71.630	76.765	86.187	0,9	12,3
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	129.268	117.154	72.640	0,8	-38
	TOPLAM	7.003.994	9.484.026	9.362.320	100	-1,3

Kaynak: ITC Trademap

Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

İspanya’da yabancı yatırımlar, geçen 25 sene içerisinde İspanyol ekonomisinin modernleşmesinde büyük rol oynamıştır.

UNCTAD verilerine göre, İspanya, 2023 yılında 36 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 11. sıradadır. 2021-2023 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 119 milyar dolar olan İspanya, 2023 yılında 897 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoku ile dünyada 15. sıradadır.

Diğer taraftan, İspanya’nın yurtdışında yaptığı yatırımların artmasına bağlı olarak son yıllarda ülkeden sermaye çıkışında ciddi bir artış görülmektedir. Bunun büyük kısmını, Latin Amerika ülkelerine yapılan yatırımlar oluşturmaktadır. İspanya’nın bu ülkelere yaptığı yatırımlar rekor bir düzeye ulaşmıştır. İspanyol yatırımlarının yöneldiği ikinci büyük hedef OECD ülkeleridir. Özellikle Birleşik Krallık ve ABD, İspanyol yatırımlarının yöneldiği en önemli ülkelerin başında gelmektedir.

Yabancı Yatırım Mevzuatı

İspanya’da yabancı yatırımlar üzerinde herhangi bir kontrol mekanizması bulunmamaktadır. İlgili yatırım, Bakanlar Kurulu’nun ön iznine tabi olan vergi cenneti ülkeler menşeli veya ulusal güvenlik faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olan bir yatırım veyahut da AB üyesi olmayan ülkelerin diplomatik temsilcilikleri için gayrimenkul yatırımı olmadığı müddetçe yatırım bildirimi yatırımın gerçekleşmesinden sonra yapılmaktadır.

Faydalı olabilecek web siteleri:

<http://www.cnmv.es> –The National Securities Market Commission (CNMV)
<https://comercio.gob.es/en-us/Paginas/Index.aspx> - Sanayi, Ticaret ve Turizm Bakanlığı
<https://www.bde.es/bde/en/> - İspanya Merkez Bankası

İspanya’daki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

İspanya’da hem ana kara üzerinde hem de adalarda bir çok serbest bölge faaliyet göstermektedir. En büyük serbest bölgeler Barselona, Cadiz, Kanarya Adaları ve Vigo’da bulunmaktadır. İspanyol gümrük mevzuatı firmaların kendi serbest ticaret alanları olmasına

imkan tanımaktadır. Gümrük vergileri sadece üretilen veya bölgeye getirilen malların İspanya'ya tüketim amacıyla ithal edilmesi halinde geçerli olmaktadır. Bu bölgelerde faaliyet gösteren firmalar, İspanyol iş kanunlarına bağlıdır.

Şirket Birleşmeleri ve Marka Satın Almalar

Şirket birleşmeleri ve satın almalar hakkında detaylı bilgiye ulaşılabilecek kaynaklar aşağıda verilmektedir:

- <http://www.investinspain.org> (ICEX)
- https://www.ico.es/en/web/ico_en/home (Instituto de Crédito Oficial-ICO (Kamu finansman ajansı gibi faaliyet gösteren bir devlet bankası olup, özel statüsü bulunmaktadır.)

İSPANYA MEYVE SEBZE MAMULLERİ PAZARI

Dış Ticaret

International Trade Center (Trademap) verilerine göre 2024 yılı İspanya meyve sebze mamulleri ihracatı 10,8 milyar dolar, meyve sebze mamulleri ithalatı 4,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu çalışmada yer alan Trademap verileri, 07, 08, 20 ve 22 faslında yer alan GTİP pozisyonları alınarak istatistikler oluşturulmuştur.¹

Milyon \$	2020	2021	2022	2023	2024	2023/24 Değ (%)
İhracat	8.560	9.781	9.732	10.204	10.760	5,4%
İthalat	2.851	3.276	3.756	4.536	4.477	-1,3%
Hacim	11.411	13.056	13.488	14.739	15.236	3,4%
Denge	5.709	6.505	5.976	5.668	6.283	10,8%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca Meyve Sebze Mamulleri (MSM) İhracatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)

Ülke	2022	2023	2024	2023/24 Değ (%)	Pay (%)
1 Fransa	1.527.187	1.680.769	1.657.639	-1,4%	15,4%

¹ 07, 08, 20 ve 22 faslında kullanılan gtıp pozisyonları: 071010, 071021, 071022, 071029, 071030, 071040, 071080, 071090, 071140, 071151, 071159, 071190, 071220, 071230, 071231, 071232, 071233, 071239, 071290, 081110, 081120, 081190, 081210, 081290, 081400, 200110, 200190, 200210, 200290, 200310, 200320, 200390, 200410, 200510, 200520, 200540, 200551, 200559, 200560, 200570, 200580, 200591, 200599, 200600, 200710, 200791, 200799, 200820, 200830, 200840, 200850, 200860, 200870, 200880, 200891, 200893, 200897, 200899, 200911, 200912, 200919, 200920, 200921, 200929, 200930, 200931, 200939, 200941, 200949, 200950, 200961, 200969, 200971, 200979, 210320, 220110, 220190, 220210, 220290, 220300, 220410, 220421, 220429, 220430, 220510, 220590, 220600, 220710, 220720, 220820, 220830, 220860, 220870, 220890, 220900

2	Almanya	940.612	976.296	1.061.615	8,7%	9,9%
3	Birleşik Krallık	855.511	916.386	959.567	4,7%	8,9%
4	ABD	814.326	808.600	885.210	9,5%	8,2%
5	Portekiz	624.379	707.858	671.408	-5,1%	6,2%
6	İtalya	496.338	532.987	641.833	20,4%	6,0%
7	Hollanda	446.656	474.155	504.183	6,3%	4,7%
8	Belçika	280.483	299.209	322.838	7,9%	3,0%
9	Kanada	195.399	208.237	212.519	2,1%	2,0%
10	İsviçre	202.934	206.110	207.442	0,6%	1,9%
11	Meksika	209.861	179.439	197.011	9,8%	1,8%
12	Polonya	192.098	179.778	194.374	8,1%	1,8%
13	Japonya	183.090	183.663	193.301	5,2%	1,8%
14	Çin	201.792	180.206	178.519	-0,9%	1,7%
15	İsveç	169.464	170.687	171.892	0,7%	1,6%
41	Türkiye	23.662	37.811	38.790	2,6%	0,4%
	Toplam	9.731.843	10.203.714	10.759.604	5,4%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İhracatı Yapılan Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2022	2023	2024	Değişim %	Pay %
220421	Taze Üzüm Şarapları Ve Fermantasyonu Alkol İlavesi İle Önlenmiş Veya Durdurulmuş Üzüm Şırası; Muhtevası 2 Litre Veya Daha Az Kaplarda Olanlar	1.971.504	1.934.592	1.914.422	-1,0%	17,8%
200570	Zeytin	846.281	877.682	1.019.339	16,1%	9,5%
71080	Zeytinler, Mantarlar, Domatesler Ve Diğer Sebzeler	468.514	510.180	562.596	10,3%	5,2%
220429	Taze Üzüm Şarapları Ve Fermantasyonu Alkol İlavesi İle Önlenmiş Veya Durdurulmuş Üzüm Şırası; Muhtevası 2 Litre Veya Daha Fazla Kaplarda Olanlar	562.162	556.135	552.856	-0,6%	5,1%
220410	Köpüklü Şaraplar (Taze Üzümden)	527.266	536.889	533.899	-0,6%	5,0%
200290	Domatesler (Tüm Veya Parça Halinde Olmayan); Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş	490.719	522.784	509.886	-2,5%	4,7%
220300	Malttan Üretilen Biralalar	325.411	344.265	316.166	-8,2%	2,9%
220210	Sular (Mineral Sular Ve Gazlı Sular Dahil) (İlave Şeker Veya Diğer Tatlandırıcı Maddeler Katılmış Ve Aromalandırılmış)	212.062	293.923	313.597	6,7%	2,9%

220710	Alkol Derecesi Hacim İtibariyle % 80 Veya Daha Fazla Olan Tağıyir (Denatüre) Edilmemiş Etil Alkol	271.403	349.165	303.380	-13,1%	2,8%
220890	Diğer Alkollü İçecekler	300.542	291.939	302.411	3,6%	2,8%
220870	Likörler Ve Kordiyaller	237.260	252.874	276.568	9,4%	2,6%
200969	Üzüm Suyu (Üzüm Şırası Dahil); Brix Değeri 30'U Geçenler, Fermente Edilmemiş Ve Alkol Katılmamış	242.829	245.031	274.576	12,1%	2,6%
200599	Diğer Sebzeler (Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş, Dondurulmamış)	178.181	193.022	232.478	20,4%	2,2%
200912	Portakal Suyu (Dondurulmamış, Brix Değeri 20'Yi Geçmeyenler, Fermente Edilmemiş Ve Alkol Katılmamış)	189.257	200.726	232.448	15,8%	2,2%
210320	Domates Ketçapı Ve Diğer Domates Sosları	126.653	185.840	202.300	8,9%	1,9%
	Toplam MSM İhracatı	9.731.843	10.203.714	10.759.604	5,4%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ülkeler (1000 \$)

	Ülkeler	2022	2023	2024	2023/24 Değ (%)	Pay (%)
1	Fransa	610.864	698.544	654.863	-6,3%	14,6%
2	Belçika	399.503	585.080	582.971	-0,4%	13,0%
3	Hollanda	301.388	408.271	412.086	0,9%	9,2%
4	Portekiz	285.061	332.612	336.450	1,2%	7,5%
5	İtalya	286.306	303.186	314.664	3,8%	7,0%
6	Birleşik Krallık	278.017	300.501	311.238	3,6%	7,0%
7	Almanya	211.593	226.394	216.397	-4,4%	4,8%
8	ABD	102.174	178.601	189.178	5,9%	4,2%
9	Çin	147.584	205.661	172.250	-16,2%	3,8%
10	Peru	157.906	159.751	157.545	-1,4%	3,5%
11	Meksika	111.343	158.409	143.628	-9,3%	3,2%
12	Mısır	23.603	51.871	76.616	47,7%	1,7%
13	Pakistan	96.668	103.817	71.573	-31,1%	1,6%
14	İrlanda	59.385	62.294	56.044	-10,0%	1,3%

15	Hindistan	35.845	46.929	55.572	18,4%	1,2%
16	Türkiye	31.969	47.588	53.582	12,6%	1,2%
	Toplam	3.756.187	4.535.604	4.476.585	-1,3%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap

Başlıca MSM İthalatı Yapılan Ürünler (1000 \$)

GTİP	Ürün Grubu	2022	2023	2024	Değişim %	Pay %
220300	Malttan Üretilen Biralar	378.730	465.131	473.441	1,8%	10,6%
220830	Viskiler	375.690	390.489	380.128	-2,7%	8,5%
200410	Patatesler; Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş, Dondurulmuş	218.632	334.817	349.695	4,4%	7,8%
220210	Sular (Mineral Sular Ve Gazlı Sular Dahil) (İlave Şeker Veya Diğer Tatlandırıcı Maddeler Katılmış Ve Aromalandırılmış)	166.802	238.115	226.978	-4,7%	5,1%
200599	Diğer Sebzeler (Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş, Dondurulmamış)	125.225	138.556	145.447	5,0%	3,2%
220410	Köpüklü Şaraplar (Taze Üzümünden)	143.444	166.333	140.108	-15,8%	3,1%
220421	Taze Üzüm Şarapları (Köpüklü Şaraplar Hariç) Ve Fermantasyonu Alkol İlavesi İle Önlenmiş Veya Durdurulmuş Üzüm Şırası; Muhtevası 2 Litre Veya Daha Az Kaplarda Olanlar	126.000	131.591	138.029	4,9%	3,1%
220890	Diğer Alkollü İçecekler	131.375	190.521	136.021	-28,6%	3,0%
71080	Zeytinler, Mantarlar, Domatesler Ve Diğer Sebzeler; Pişirilmemiş Veya Buharda Veya Suda Kaynatılarak Pişirilmiş, Dondurulmuş	105.644	135.177	135.874	0,5%	3,0%
220720	Alkol Derecesi Ne Olursa Olsun Tağyir (Denatüre) Edilmiş Etil Alkol Ve Damıtım Yoluyla Elde Edilen Diğer Alkollü İçkiler	36.025	141.309	131.621	-6,9%	2,9%
220710	Alkol Derecesi Hacim İtibariyle % 80 Veya Daha Fazla Olan Tağyir (Denatüre) Edilmemiş Etil Alkol	144.797	172.252	130.374	-24,3%	2,9%
220870	Likörler Ve Kordiyaller	117.418	121.592	120.623	-0,8%	2,7%
71010	Patates; Pişirilmemiş Veya Buharda Veya Suda Kaynatılarak Pişirilmiş, Dondurulmuş	71.292	102.633	112.620	9,7%	2,5%

200899	Diğer Meyvalar, Sert Kabuklu Meyvalar Ve Yenilen Diğer Bitki Parçaları (Başka Surette Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş)	87.520	86.556	95.263	10,1%	2,1%
200290	Domatesler (Tüm Veya Parça Halinde Olmayan); Sirke Veya Asetik Asitten Başka Usullerle Hazırlanmış Veya Konserve Edilmiş	72.786	127.333	91.054	-28,5%	2,0%
Toplam MSM İhracatı		3.756.187	4.535.604	4.476.585	-1,3%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap

Türkiye'nin İspanya'ya Meyve Sebze Mamulleri İhracatı

Ürün Grubu	2023 FOBĐ	2024 FOBĐ	Değişim FOBĐ%	Pay %
SEBZE.MEYVE.BİTKİ PARÇALARI KONSERVELERİ SİRKELİ	8.958.229,13	15.039.026,89	67,88%	47,4%
ELMA SULARI	1.660.862,10	7.778.048,25	368,31%	24,5%
DİĞER MEYVA SULARI	2.901.554,52	3.374.706,42	16,31%	10,6%
DİĞER MEYVE KONSERVELERİ	36.308,24	1.191.491,28	3.181,60%	3,8%
GEÇİCİ KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER	2.066.116,00	947.143,91	-54,16%	3,0%
TURUNÇGİL SULARI	534.673,05	816.824,49	52,77%	2,6%
KURUTULMUŞ SEBZELER	713.350,99	683.770,45	-4,15%	2,2%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ	2.968.600,17	437.523,05	-85,26%	1,4%
DOMATES KONSERVELERİ	302.750,65	354.704,13	17,16%	1,1%
REÇEL.JÖLE.MARMELAT	3.223.415,00	327.690,94	-89,83%	1,0%
DOMATES SALÇASI	3.524.199,29	195.214,77	-94,46%	0,6%
GEÇİCİ KONSERVE EDİLMİŞ MEYVELER	215.291,91	192.552,59	-10,56%	0,6%
TURUNÇGİL KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ . TATLANDIRILMIŞ	0,00	152.336,55		0,5%
DONDURULMUŞ SEBZELER	0,00	128.534,76		0,4%
GAZLI SULAR.MADEN SULARI VE GAZOZLAR	246,69	48.131,66	19.410,99%	0,2%
DİĞER SEBZE KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	22.453,95	34.141,25	52,05%	0,1%
DONDURULMUŞ KURUTULMUŞ VEYA DİĞER ŞEKİL. MUHAFAZA EDİLMİŞ DİĞER MEYVE VE SEBZELER	0,00	32.213,23		0,1%
ŞEKERLE KONSERVE EDİLMİŞ SEBZELER. MEYVELER VE DİĞER BİTKİ PARÇALARI	17.635,94	6.332,17	-64,10%	0,0%
SULAR.BUZ VE KAR	3.068,15	1.554,18	-49,34%	0,0%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMUŞ	0,00	16,28		0,0%
ÇİLEK KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ TATLANDIRILMIŞ	2.568,98	0,00	-100,00%	0,0%
DOMATES KETÇABI VE DİĞER DOMATES SOSLARI	86.238,83	0,00	-100,00%	0,0%
DONDURULMUŞ MEYVELER	121.254,50	0,00	-100,00%	0,0%
FASULYE KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	1.005,20	0,00	-100,00%	0,0%
KARIŞIK HALDEKİ MEYVE VE SEBZE SULARI	165,65	0,00	-100,00%	0,0%
KAYISI KONSERVELERİ. ALKOLLÜ.ALKOLSÜZ. TATLANDIRILMIŞ	182.987,06	0,00	-100,00%	0,0%
PATATES KONSERVELERİ. DONDURULMAMIŞ	164,33	0,00	-100,00%	0,0%
TOPLAM	27.543.140	31.741.957	15,2%	100,0%

Kaynak: TİM

PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER²

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İspanya'daki fikri ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin mevzuat, diğer AB üye devletlerinin mevzuatıyla tutarlıdır. İspanya, bu alanda hem İspanyol vatandaşları hem de yerleşik olmayanlar için fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasını sağlayan çeşitli uluslararası anlaşmalar imzalamıştır. Benzer şekilde, İspanyol vatandaşları diğer ülkelerde bu korumalardan yararlanabilir. Aşağıda İspanya tarafından imzalanan en önemli uluslararası anlaşmalardan bazıları yer almaktadır:

- ☐ Fikri Mülkiyet Haklarının Ticaretle İlgili Yönlerine İlişkin DTÖ Anlaşması (TRIPS)
- ☐ Paris Sözleşmesi – Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO)
- ☐ WIPO Patent İşbirliği Anlaşması (PCT)
- ☐ Avrupa Patent Sözleşmesi – Avrupa Patent Örgütü (EPO)
- ☐ Madrid Anlaşması – WIPO
- ☐ Madrid Protokolü – WIPO
- ☐ Edebi ve Sanatsal Eserlerin Korunmasına Dair Bern Sözleşmesi – WIPO

İspanya'da, fikri ve sınai mülkiyet haklarını ilgili sınai mülkiyet ofisine kaydettirmek koruma için bir ön koşuldur (bu telif hakkı için geçerli değildir). İspanya, "ilk başvuran" sistemini takip eder, yani başvuruyu ilk yapan kişi öncelik haklarına sahip olur. İyi bilinen ticari markalar hariç, bir ticari markanın yalnızca kullanımı üçüncü kişilere karşı hak sağlamaz.

Kayıt süreci, talep edilen hak türü, sınıf sayısı ve bölge gibi faktörlere bağlı olarak değişen resmi ücretlerin ödenmesini içerir. İspanyol Patent ve Marka Ofisi (İspanyolca kısaltmasıyla OEPM), çeşitli endüstriyel mülkiyet haklarının kaydı ve verilmesinden sorumlu kamu kuruluşudur. OEPM'nin web sitesi (www.oepm.es), başvuru formları, ücretler, veri tabanları ve ilgili yasalar hakkında ayrıntılı bilgi sağlar. Web sitesi ayrıca İngilizce bilgi sunar.

İspanya'da Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Türleri:

² Bu bölümdeki veriler ve bilgiler T.C. Ticaret Bakanlığı ülke raporlarından alınmıştır.

OEPM, İspanya topraklarının tamamında geçerli olan aşağıdaki tipte sınai mülkiyet hakları vermektedir:

- ☐ Endüstriyel Tasarımlar: Ürünlerin dış görünümünü korur.
- ☐ Ticari Markalar ve Ticari Adlar (Ayırt Edici İşaretler): Belirli ürünleri veya hizmetleri pazardaki diğerlerinden ayırt etmeye yardımcı olan grafik veya sözcük kombinasyonlarını korur.
- ☐ Patentler ve Faydalı Modeller: Endüstriyel olarak çoğaltılabilen ve uygulanabilen ürün veya süreçlerden oluşan icatları korur.
- ☐ Yarıiletken Topografyaları: Entegre devreyi oluşturan katmanların ve elemanların üç boyutlu düzenini korur.

İspanya, ulusal hakların yanı sıra Avrupa Birliği ticari markası, uluslararası ticari markalar, Avrupa patentleri, PCT kapsamındaki uluslararası patent başvuruları, AB tasarımları ve uluslararası tasarımlar gibi AB genelindeki ve uluslararası hakları da tanımaktadır.

İspanya'da Telif Hakkı:

Endüstriyel mülkiyet haklarının aksine, İspanya'daki telif hakkı koruması otomatiktir ve bir eser yaratıldığı andan itibaren geçerlidir. Kitaplar, müzik besteleri, görsel-işitsel eserler, projeler, planlar, grafikler, bilgisayar programları ve veritabanları gibi orijinal edebi, sanatsal veya bilimsel eserler telif hakkı yasası kapsamında korunmaktadır.

Telif hakkı koruması için kayıt gerekli olmasa da, yazarlar anlaşmazlıklar durumunda daha güçlü kanıt elde etmek için eserlerini gönüllü olarak İspanya Kültür Bakanlığı Telif Hakkı Siciline kaydedebilirler. Telif hakkı kaydı hakkında daha fazla bilgi Kültür Bakanlığı web sitesinde bulunmaktadır: <https://www.cultura.gob.es/cultura/propiedadintelectual/la-propiedad-intelectual.html>

EUIPO ve Uluslararası İşbirliği:

Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO) merkezi İspanya'nın Alicante kentindedir. EUIPO, AB ticari markalarını ve tescilli Topluluk tasarımlarını yönetmekten sorumludur.

Ulusal ve bölgesel fikri mülkiyet ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde çalışır.

Patentlerin EUIPO tarafından değil, merkezi Münih, Almanya'da bulunan Avrupa Patent Ofisi (EPO) tarafından yönetildiğini belirtmek önemlidir. Patentler hakkında daha fazla bilgi için EPO web sitesini ziyaret edin: <https://www.epo.org/en>

Temel Kaynaklar:

- ☐ İspanyol Patent ve Marka Ofisi (OEPM): www.oepm.es
- ☐ AB Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO): www.euipo.europa.eu
- ☐ Invest in Spain: www.investinspain.org
- ☐ Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO): www.wipo.int

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

İspanyol ekonomisinin büyümesine paralel olarak özellikle tüketici piyasasında dağıtım kanallarının önemi artmıştır. Toptancıların, perakende mağazaların, ülkede sayıları giderek artan büyük çok uluslu süpermarketlerin ve merkezi satın alma birimlerinin (central purchasing units) tercih ettikleri yeni ve karmaşık metotlara kadar dağıtım kanalları sektörü büyük gelişme göstermiştir.

İspanya'daki ticari dağıtım yapısı, çok önemli bir teknolojik değişime uğramış, self-servis satış teknikleri hızla gelişmiştir. Dağıtım sektörü, ülkede değişik satın alma kalıplarındaki tüketici gruplarına hizmet veren kuruluşların ortaya çıkmasıyla daha da büyümüştür.

Diğer batı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi İspanya'da da fiyat, marka bilinirliği, geleneksel alışkanlıklar, kredi ve ödeme koşulları ile satış sonrası hizmetler de ülkede faaliyet göstermek isteyen firmaların pazarlama alanında başarılı olabilmesinde çok büyük rol oynamaktadır.

Büyük mağazalar ve hipermarketler, İspanya'daki perakende dağıtımda en önemli yeri tutmaktadır. Hipermarketler, uyguladıkları geleneksel piyasa fiyatlarıyla pazar paylarını arttırmışlardır. Ayrıca, 1980'li yılların başından bu yana, özellikle büyük şehirlerdeki alışveriş merkezleri hem sayı olarak artmış hem de ürün yelpazesinin çeşitliliği bakımından gelişmiştir.

Bunlara ilave olarak ülkede son yıllarda, çeşitli sektörlerde uzmanlaşmış büyük süpermarketler ile franchising şeklinde faaliyet gösteren fabrika çıkış mağaza zincirlerinin sayısı da artmaktadır.

İspanya piyasası, Madrid ve Barselona merkezinde faaliyet gösteren bir dizi bölgesel piyasadan oluşmaktadır. Dağıtıcılar, aracılar, yabancı temsilcilikler ve devlet kontrolündeki birimlerin büyük çoğunluğu bu iki merkezde faaliyet göstermekte, bunların dışında kalan bölgelerde faaliyet gösteren aracı ve şubeler ise tedariklerini çok büyük ölçüde bu iki merkezden sağlamaktadır. Dolayısıyla ülkede faaliyet göstermek isteyen yabancı firmaların başarı sağlaması, yine bu iki merkezde temsilcilik açmak ya da bir dağıtıcı veya aracı ile anlaşma yapmak yoluyla mümkün olabilmektedir. Bununla beraber, bu bölgeler dışında kalan alanlarda imalat yapanlara sağlanan teşviklere bağlı olarak son yıllarda yatırım yapmak için diğer bölgeleri tercih eden firmalar görülmektedir.

İspanya gıda sektöründe, franchising yöntemi ile çalışan restoran zincirleri, "self-servis" türü işletmeler ve özellikle süpermarket ve hipermarketlerin sayısında son yıllarda kayda değer artış görülürken, geleneksel gıda satış mağazalarının sektördeki pazar payları gittikçe azalmaktadır.

Ulusal Teknoloji ve Toplum İzleme (ONTSI), Dijital Dönüşüm ve Kamu İşlevleri Bakanlığı Dijitalleşme ve Yapay Zekadan Sorumlu Devlet Sekreterliği'ne bağlı bir iktisadi kamu kuruluşu olan Red.es'in bir kuruluşudur.

Adı geçen kurum yakın zamanda, İspanya'daki İnternet kullanıcıları arasında e-ticaretin gelişimini göstermeyi amaçlayan ve 2023 yılına ait olan "İspanya'da Çevrimiçi Alışveriş 2024" isimli çalışmasını yayınlamıştır. Bu belgede, çevrimiçi alışverişin yanı sıra, bu şekilde alışveriş

yapmayı tercih edenlerin profili, tüketim alışkanlıkları ve satın alma sürecindeki beklentileri de analiz edilmektedir. Ayrıca harcama hacmi, çevrimiçi alışveriş yapan İnternet kullanıcılarının sayısı ve yaptıkları ortalama harcama hakkında da veri sağlamaktadır.

Çalışmada yer alan en önemli bulgulardan bazıları aşağıda sıralanmaktadır:

- 2023 yılında İspanya'daki çevrimiçi alışveriş yapanların sayısı ilk kez 30 milyonu aşmıştır ve bu rakam internet kullanıcılarının %87'sini temsil etmiştir. Bu durum, internet kullanıcılarının %83,1'inin çevrimiçi alışveriş yaptığı 2022 yılına kıyasla önemli bir artışı işaret etmektedir.
- İspanya'daki e-ticaret geliri, 2022 yılında kaydedilen 85,33 milyar avrodan önemli bir büyümeye 99,26 milyar avroya ulaşmıştır. Bu durum, ülkede çevrimiçi alışverişin devam eden genişlemesini ve konsolidasyonunu vurgulamaktadır.
- Çevrimiçi olarak en çok satın alınan kategoriler giyim ve ayakkabı (%78,9), ardından kültürel etkinlik biletleri (%57), kozmetik ve güzellik ürünleri (%56,7) ve yemek dağıtım hizmetleri (%56,5) olmuştur. Bu kategoriler, artık çevrimiçi olarak yaygın bir şekilde satın alınan ürün ve hizmetlerin çeşitliliğini yansıtmaktadır.
- Çevrimiçi alışveriş yapanların yıllık ortalama harcaması 2022 yılındaki 3.053 avrodan 3.307 avroya yükselmiştir. Son on yılda harcamalardaki bu istikrarlı büyüme, günlük alışverişlerde eticarete olan bağımlılığın arttığını göstermektedir.
- Akıllı telefonlar, çevrimiçi alışveriş için en yaygın kullanılan cihaz olmuştur ve kullanıcıların %78,9'u bilgi aramak ve satın alımları tamamlamak için bu cihazlara güvenmiştir. Bu durum, eticaret ortamında mobil cihazların artan önemini yansıtmaktadır.
- Kredi ve banka kartları, çevrimiçi işlemlerin %64,3'ünde kullanılan baskın ödeme yöntemi olmaya devam etmiştir. PayPal, satın alımların %17,5'ini oluşturan ikinci en popüler seçenektir. Mobil uygulamalar ve kripto paralar gibi diğer ödeme yöntemleri ise asgari düzeyde benimsenmiştir.
- Çevrimiçi alışveriş yapanların büyük çoğunluğu (%73,1), gelecekte de mevcut çevrimiçi alışveriş seviyelerini koruma niyetlerini dile getirmiştir. Bu durum, tüketicilerin e-ticarete olan güveninin güçlü olduğunu ve İspanya'da e-ticaretin büyümeye devam ettiğini göstermektedir.

Tüketici Tercihleri

İspanya'daki tüketici davranışı ve modellerine ilişkin bir izlenim elde etmek için CETELEM Tüketici İzleme'nin çalışmalarını gözden geçirmek ilgi çekici olmaktadır. "İspanya'da Tüketim 2024: Yapay zekânın İspanyolların Satın Alma Sürecine Etkisi" başlıklı bu rapor, aşağıda ayrıntıları verilen birkaç önemli sonucu ana hatlarıyla açıklamaktadır:

- Enflasyonun Tüketim Üzerindeki Etkisi: Enflasyon, İspanya'da tüketici davranışlarını etkilemeye devam ediyor ve çoğu sektörde satın alma faaliyetlerinde düşüş yaşanıyor. Artan faiz oranları ve ekonomik belirsizlik, birçok tüketicinin takdirî satın alımlar yerine temel harcamaları ve tasarrufları önceliklendirmesine yol açtı.
- E-ticaret ve Uzman Mağazalar Hakim: Büyük uzmanlaşmış mağazalar İspanyol tüketiciler için tercih edilen alışveriş kanalı olmaya devam ediyor, ardından e-ticaret platformları geliyor. Yerel mahalle mağazaları, rahatlık ve yakınlığa yönelik sürekli bir tercih göstererek üçüncü sırada yer alıyor.
- Teknoloji ve Elektronik Sektörü Harcamalarda Lider: Tüketici harcamalarında genel bir düşüş yaşanmasına rağmen, akıllı telefonlara ve diğer bağlantılı cihazlara olan bağımlılığın artmasıyla teknoloji ve elektronik sektörü en önemli öncelik olmaya devam ediyor.
- İkinci El ve Yenilenmiş Ürünler Popülerlik Kazanıyor: Tüketicilerin yaklaşık %25'i geçen yıl ikinci el ürünler satın aldı ve bu trende genç tüketiciler (18-24 yaş) öncülük etti. Ayrıca tüketicilerin %47'si yenilenmiş ürünler satın almaya istekli olduğunu ifade etti ve bu da sürdürülebilir tüketime olan ilginin arttığını gösteriyor.
- Alışverişte Yapay Zeka: Tüketicilerin %54'ü alışveriş deneyimlerini geliştirmek için yapay zeka kullanmaya açık olsa da, yalnızca %14'ü bunu benimsemeye tamamen kararlı. Yapay zeka tarafından desteklenen sohbet robotları hala popüler değil ve tüketicilerin %50'si sorular için insan etkileşimini tercih ediyor.
- Sektöre Özel Trendler: Ev tadilatlarına yapılan harcamalar, 2023 yılına kıyasla %9'luk bir düşüşe rağmen ortalama 3.700 avro ile en yüksek seviyede kalmaya devam ediyor. Seyahat

harcamaları %23'lük bir artışla 1.221 avro olurken, sporla ilgili satın alımlar %20 oranında artarak ortalama 218 avroya ulaşmıştır.

□ Genç Tüketiciler Önemli Kategorileri Yönlendiriyor: Daha genç yaş grupları (18-34 yaş arası) mobil cihazlar, elektronik cihazlar ve seyahatle ilgili ürünleri satın alma konusunda daha aktif olup, bu kategorilerde ulusal ortalamayı sürekli olarak aşıyor.

İspanya Reklamcılık, Pazarlama ve Dijital İletişim Derneği (IAB)'nin 2024 yılı Haziran ayında yayınladığı yıllık e-ticaret raporuna göre:

□ Online Alışveriş Penetrasyonu: 2024 yılında, 16-74 yaş aralığındaki internet kullanıcılarının %77'si (yaklaşık 26,2 milyon kişi) bir alışveriş kanalı olarak interneti kullandı ve bir önceki yıllarla aynı penetrasyon oranını korudu. Kadınlar (%79) ve 34 yaş altı genç kullanıcılar en aktif online alışveriş yapanlardır.

□ Hibrit Alışveriş Hakim: Çevrimiçi ve çevrimdışı alışverişin birleşimi, tüketicilerin %65'i için tercih edilen seçenek olmaya devam ediyor ve %77'si gelecekte bu hibrit yaklaşımı sürdürmeyi bekliyor. Yalnızca çevrimiçi alışveriş %13'e gerilerken (2023 yılına kıyasla -4 yüzde puanı), yalnızca fiziksel mağaza alışverişisi ise %22'de sabitlendi.

□ Sıklık ve Harcama Azalması: Çevrimiçi satın alımların ortalama sıklığı ayda 2,5 defaya düştü (2023 yılında 3,4'ten), bu rakam 2019 yılından bu yana en düşük seviye anlamına geliyor. Satın alma başına ortalama harcama da 69 avroya düştü (2023 yılında 82 avrodan). 25-34 yaş aralığındaki tüketiciler satın alma başına en fazla harcamayı yapanlar (85 avro) olurken, ardından 60-74 yaş aralığındaki kişiler (77 avro) gelmektedir.

□ Popüler Ürün Kategorileri: Çevrimiçi olarak en çok satın alınan kategoriler arasında moda, eğlence/kültür, seyahat/konaklama, yiyecek, teknoloji/iletişim ve ev ürünleri yer alıyor. Seyahat ve konaklama, pandemiden önceki ikinci en çok satın alınan kategori konumunu geri kazandı.

□ E-ticaret için Temel Etkenler: Tüketiciler ekonomik fiyatlara (%75), teslimat sürelerine (%68), tekliflere/promosyonlara (%67), satış sonrası hizmete (%64) ve e-ticaret platformuna

olan güvene öncelik veriyor. Güven, önceki deneyimler, güvenli ödeme yöntemleri ve marka itibarı ile oluşturuluyor.

□ Teslimat Beklentileri: Ortalama kabul edilebilir teslimat süresi 3,4 gündür ve alışveriş yapanların %82'si siparişlerini 5 gün içinde bekliyor. Ayrıca, tüketicilerin %55'i acilen ihtiyaç duyulması halinde daha hızlı teslimat için ekstra ödeme yapmaya istekli.

□ Pazar Yerleri Bilgi Aramalarına Öncülük Ediyor: Amazon, AliExpress ve eBay gibi platformlar ürün aramaları için birincil kaynaklar olmaya devam ediyor (%57), ardından arama motorları (%48) ve mağaza web siteleri (%44) geliyor. Arkadaşlardan, aileden ve uzmanlardan gelen öneriler ve YouTube videoları, satın alma kararlarında en etkili faktörlerdir.

□ Mobil ve Masaüstü Kullanımı: Masaüstü (%73) özellikle 45 yaş üstü kullanıcılar arasında çevrimiçi alışveriş için en çok kullanılan cihaz olmaya devam ederken, mobil cihazlar (%66) daha genç alışverişçiler tarafından tercih ediliyor. Uygulamalar, kolaylıkları, özel promosyonları ve daha hızlı ödeme süreçleri nedeniyle giderek daha popüler hale geliyor.

□ Sosyal Medya ve Reklamcılık: Facebook (%55) ve Instagram (%46) ticari amaçlar için en çok kullanılan sosyal platformlardır, bunları WhatsApp (%32) ve YouTube (%32) takip etmektedir. TikTok önemli ölçüde büyüyerek %20'lik bir kullanım oranına ulaşırken, e-posta en etkili reklam kanalı olmaya devam etmektedir (%72).

□ Profesyonel Görüşler: E-ticaret profesyonellerinin bakış açısına göre, başarının en önemli faktörleri ürün kalitesi (%41), rekabetçi fiyatlar (%38) ve iyi müşteri hizmetidir (%38). Web sitesinin kullanım kolaylığı ve stok yönetimi önem kazanırken, hızlı teslimat süreleri ve iade politikalarının önemi biraz azaldı.

Cetelem Tüketici Gözlemevi tarafından yürütülen “Sürdürülebilirlik ve Tüketim 2024” çalışması, sürdürülebilirliğin İspanyol tüketicilerin satın alma kararlarında da merkezi bir faktör haline geldiğini gösteriyor. Giderek daha fazla çevre dostu ürün ve uygulamalara öncelik veriyorlar ve bu da daha bilinçli tüketime doğru bir kaymayı yansıtıyor. Bu eğilim, işletmelerin sürdürülebilir seçeneklere yönelik artan talebi karşılamak için uyum sağladığı çeşitli sektörlerde belirgindir.

Örneğin İspanyol gıda ve işleme şirketleri, sürdürülebilir büyümeye olan bağlılıklarının bir parçası olarak gıda israfını azaltmak için önemli adımlar atıyor. Bu çabalar, çevresel etkiyi en aza indiren ürünlere yönelik daha geniş tüketici tercihiyle örtüşüyor. Tüketiciler ayrıca işletmelerin sürdürülebilirlik iddialarına daha fazla dikkat ediyor, çevre dostu paketleme, geri dönüşüm uygulamaları ve azaltılmış karbon ayak izi gibi somut niteliklere değer veriyor. Bu artan farkındalık, şirketleri güven ve sadakat oluşturmak için şeffaf ve doğrulanabilir sürdürülebilirlik uygulamaları benimsemeye itiyor.

Ayrıca, döngüsel ekonomi kavramı İspanya'da ivme kazanıyor. Tüketiciler, atık azaltmada pratik ve gerekli çözümler olarak gördükleri ikinci el ürünleri ve yenilenmiş malları giderek daha fazla benimsiyor. Bu kültürel değişim, sürdürülebilir bir yaşam tarzının parçası olarak öğeleri yeniden kullanma ve yeniden işlevlendirmenin giderek daha fazla kabul gördüğünü vurguluyor.

Daha geniş bir bakış açısından, sürdürülebilirlik artık ikincil bir husus değil, iş stratejisinin temel bir yönüdür. İspanya'daki şirketler, yenilik yapmak ve tekliflerini tüketici beklentileriyle uyumlu hale getirmek için bu eğilimleri değerlendiriyor. İşletmeler, sürdürülebilirliği operasyonlarına entegre ederek yalnızca çevresel zorlukları ele almakla kalmıyor, aynı zamanda uzun vadeli ekonomik faydalar da sağlıyor.

Sonuç olarak, sürdürülebilirlik İspanya'da tüketici davranışlarını yeniden şekillendiriyor ve hem bireyleri hem de işletmeleri daha sorumlu uygulamalara yönlendiriyor. Bu dönüşüm, ekonomik büyümeyi çevresel yöneticilikle uyumlu hale getirmenin önemini vurgulayarak daha sürdürülebilir bir geleceğe giden yolu açıyor.

Bu bağlamda, orta vadede önemli bir önem kazanabilecek bir diğer dikkat çekici tüketim eğilimi, organik ürünlere olan artan taleptir. İspanya'da organik üretim için önde gelen bir profesyonel dernek olan Ecovalia tarafından yakın zamanda yayınlanan 2024 Organik Tüketim ve Üretim Yıllık Raporuna göre, organik gıda pazarı istikrarlı bir şekilde büyümeye devam ediyor. 2023 yılında pazar, bir önceki yıla kıyasla %6,2'lik bir artışı temsil eden toplam 3 milyar avroluk bir değere ulaştı. Bu büyüme, İspanyol tüketiciler arasında organik ürünlere olan artan talebi vurgulamaktadır.

Raporda, 2023 yılında İspanyol tüketici başına organik ürünlere yapılan yıllık ortalama harcamanın 64 avro olduğu ortaya çıktı. Bitki bazlı organik gıdalar, toplam organik satın alım hacminin %64'ünü oluşturarak en çok satın alınan ürünler oldu. Başta et olmak üzere hayvansal ürünler ise kalan %36'yı oluşturdu.

İspanya, organik pazar payı bakımından küresel olarak ilk 10 ülke arasında yer alırken, kişi başına düşen tüketimi diğer Avrupa ülkelerine kıyasla önemli ölçüde düşük kalmaya devam ediyor (İsviçre: kişi başına yıllık 437 avro; Danimarka: 365 avro; Avusturya: 274 avro). Bu rakamlar, İspanya'daki organik pazarın büyümekle birlikte, özellikle kişi başına düşen tüketimin Avrupa liderlerine ulaşacak şekilde artırılması konusunda hala önemli genişleme alanı olduğunu gösteriyor.

Kamu İhaleleri

8 Kasım 2017 tarihli ve 6/2017 sayılı Kamu Alımları Kanunu'dur.

Bu kanun 2018 yılı Mart ayında yürürlüğe girerek 5 prosedürü karşılamıştır:

- ☐ Gerçek veya tüzel kişilerin teklif sunabileceği sözleşme şartlarının herhangi bir müzakeresi dışında olan açık prosedürler,
- ☐ İhale duyurularına cevap olarak ilgili firmaların başvurabileceği kısıtlı prosedürler,
- ☐ Yalnızca belirli koşullar altında kullanılabilen müzakere edilmiş prosedürler,
- ☐ Rekabetçi diyaloglar: seçilen adaylara bir teklif sunmaları için bir temel oluşturacak, bir veya birden fazla çözüm geliştirmek amacıyla taleplere göre seçilen adaylarla kurulan diyaloglar,
- ☐ İnovasyon ortaklıkları: Amacı yenilikçi ürünlerin, hizmetlerin veya eserlerin geliştirilmesi ve daha sonra satın alınmaları

Kamu sektörü için tedarik en iyi değer ilkesini izlemektedir. İspanya'daki kamu ihalelerinde yerli tercih veya yabancı tedarikçilere karşı ayrımcılık konusunda resmi bir politika bulunmamaktadır.

9/2017 sayılı Kanunun 65. maddesi, kamu sektörüyle sözleşme yapabilecek kuruluşların karar verme kapasitesine, gerçek veya tüzel kişiliğe, herhangi bir kamu ihalesi yasağı bulunmadığına, ekonomik/mali ve teknik/mesleki ödeme gücüne sahip olması gerektiğini belirtmektedir.

68. maddede ise yabancı firmaların menşe ülkelerinde İspanyol firmalarının da kamu kuruluşları ile sözleşme yapabileceğini (karşılıklılık ilkesi) bir raporla kanıtlaması gerekliliğine yer verilmektedir. Söz konusu rapor, İspanya'nın yurt dışında bulunan Ekonomi ve Ticaret Ofisleri tarafından hazırlanmaktadır. Uyumlu düzenlemelere tabi sözleşmeler söz konusu olduğunda Dünya Ticaret Örgütü Kamu Alımları Anlaşması'nı imzalayan devletlerden herhangi birine ait firmalar için böyle bir rapor gerekmemektedir. (Halihazırda bu anlaşma için Türkiye, gözlemci konumunda yer almaktadır) Ayrıca AB üyesi olmayan ülkelere firmaların ihaleye katılmaları durumunda İspanya'da bir şube açmak, temsilci atamak ve Ticaret Sicili'ne kaydolmak istenebilmektedir.

İspanya'daki kamu ihalelerinin çoğu sadece İspanyolca dilinde hizmet veren aşağıdaki internet adresinden takip edilebilir:

Plataforma de contratación del sector Público (<https://contrataciondelestado.es/>)

Ayrıca "Supplement to the Official Journal of the European Union" isimli AB Resmi Gazetesi Eki "Tenders Electronic Daily" isimli İhale Elektronik Günlüğü yayınlanmaktadır: (<http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>)

İspanyol resmi gazetesinin web sitesinde, İspanya'nın kamu sektörü sözleşmelerini ("Código de Contratos del Sector Público") (yalnızca İspanyolca) yöneten tüm düzenlemelerini derleyen bir belge bulunmaktadır. Yukarıda bahsi geçen 9/2017 sayılı Kamu Sektörü Sözleşmeleri Yasası, 30 Ekim 2007 tarihli ve 30/2007 sayılı Kamu Sektörü Sözleşmeleri Yasasını kısmen uygulayan 817/2009 sayılı Kraliyet Kararnamesi ve hatta savunma gibi belirli sektörlerde kamu alımları (1 Ağustos 2011 tarihli 24/2011 sayılı Kanun https://www.boe.es/biblioteca_juridica/codigos/codigo.php?id=31&modo=2¬a=0&tab=2) gibi ilgili yasal metinleri okumak mümkündür.

PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İş Kültürü

İspanyolların iş hayatında kişisel ilişkiler kurmaya verdikleri önem nedeniyle, İspanyol pazarında başarı için yakın ve güvenilir bir bağlantı kurmak esastır. Bu nedenle, potansiyel bir dağıtıcı veya müşteriyle ilk temas ideal olarak şahsen yapılmalıdır, çünkü bu yaklaşım epostaya, telefon görüşmelerine veya diğer uzaktan iletişim yöntemlerine güvenmekten çok daha etkilidir. Yüz yüze görüşmeler yalnızca güçlü ilişkiler kurmaya yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda daha büyük bir bağlılık ve profesyonellik duygusu da iletir.

İspanyol şirketleriyle pazarlık yaparken dikkate alınması gereken faktörlerden biri yabancı dil bilgisidir. Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün 2023 yılında yayınladığı Nüfus ve Konut Temel Özellikleri Araştırması'ndan elde edilen verilere göre, İspanya'daki nüfusun yalnızca %15'i İngilizce'yi "iyi" derecede konuşmaktadır. Nüfusun %10'u kendini ifade etmekte zorluk yaşamaktadır ve kalan %75'lik kısım ise İngilizce bilmediğini belirtmektedir.

İngilizcenin en iyi konuşulduğu bölge Madrid (%22,7) olurken, daha sonra Balear Adaları (%19,8), Kanarya Adaları (%17,6), Katalonya (%16,3) ve Navarra (%16,1) sıralanmaktadır. Yalpazenin diğer ucunda ise nüfusunun yalnızca %6,5'inin İngilizceyi yeterli düzeyde bildiği Melilla yer alırken, Ceuta (%8,3), Extremadura (%8,8), Galiçya (%8,9) ve Kastilya-La Mancha (%9,9) Melilla'yı takip etmektedir.

İngilizce hakkında en fazla bilgiye sahip olan grup gençlerden oluşmaktadır. Yaş ilerledikçe İngilizce bilgi düzeyi azalmaktadır. 10-19 yaş grubundaki nüfusun %28,5'i İngilizceyi iyi konuşurken, 20-29 yaş grubunda bu oran %32'ye çıkmaktadır. Ancak daha büyük yaş gruplarına bakıldığında veriler olumsuz bir tablo ortaya koymaktadır. İyi derecede İngilizce konuşan 40-49 yaş arası nüfusun oranı %15,5'tir. 50 yaşın üzerindekilerde ise nüfusun %80'den fazlası İngilizce bilmemektedir.

Oransal olarak çok yüksek olmasa da İngilizce işyerlerinde daha çok kullanılmaktadır. Nüfusun %17,7'si iş ortamında bazen, sıklıkla veya her zaman İngilizce kullanmaktadır. Arkadaşlar arasında İngilizce yalnızca %11,3 oranında konuşulurken, aile çevresinde bu oran %7,7'ye düşmektedir.

Bu rakamlara bakıldığında İspanyolların İngilizce yeterlilik düzeyinin Avrupa'nın gerisinde kalmaya devam ettiği görülmektedir. Bu durum, Education First tarafından derlenen ve İspanya'yı İngilizce bilgisi açısından kıtadaki 34 ülke arasında 25'inci sıraya koyan İngilizce Yeterlilik Endeksi (EPI) çalışması ile ortaya çıkmaktadır. En son sıralamada İspanya 535 puan alarak orta düzeyde İngilizce yeterliliğine sahip ülke olarak sınıflandırılmaktadır. İspanya küresel sıralamada son iki yıla kıyasla iki sıra kaybetmiştir (113 ülke arasında 35.) (Türkiye 493 puanla 66'ncı sırada ve "Düşük Yeterlilik" grubunda yer almaktadır).

İş dünyasında iyi seviyede İngilizce konuşan firmaların yöneticilerinin yüzdesinin de çok yüksek olmadığı unutulmamalıdır. Her ne kadar son birkaç yılda bu durum iyileşmekle beraber çok iyi

İngilizce bilen ve konuşabilen yönetici sayısı İspanya genelinde çok azdır. Öte yandan firmaların büyüklüğüne, sektöre veya uluslararası pazarlardaki varlıklarına göre bu durum değişmektedir. Büyük uluslararası şirketlerde daha iyi seviyede İngilizce konuşulduğu gözlemlenmektedir. Yabancı firma yetkililerinin İspanyol meslektaşlarıyla iletişim kurarken veya toplantı yaparken bir tercüman hizmetine ihtiyaç duymaları İspanya'da normal bir uygulamadır.

İspanyol iş profesyonelleri genellikle satın alma kararlarına karşı muhafazakar bir yaklaşım sergiler, cesur veya alışılmadık stratejiler yerine güvenilirliği, istikrarı ve kanıtlanmış geçmiş performansları önceliklendirir. İş etkileşimlerinde profesyonelliğe ve resmi, saygılı bir tona değer verirler, bu da ciddi ve metodik bir yaklaşım tercihlerini yansıtır. Güven oluşturmak ve yeterlilik göstermek esastır, çünkü karar alma genellikle bilinçlidir ve hızlı sonuçlardan ziyade uzun vadeli faydalara odaklanır. Fikirlerin ve çözümlerin açık, iyi yapılandırılmış bir sunumu, beklentileriyle uyumlu hale getirmede ve başarılı işbirliklerini teşvik etmede özellikle etkilidir.

Para Kullanımı

İspanya, 1 Ocak 2002 tarihinde İspanyol pesetasının yerine avroyu resmi para birimi olarak kabul etti. Ülke, yıllar içinde nakit gibi geleneksel yöntemleri dijital ve mobil ödeme çözümlerinin artan benimsenmesiyle dengeleyerek çeşitli bir ödeme ekosistemi geliştirdi. Dijital ödeme yöntemlerinin artan kullanılabilirliğine rağmen, nakit özellikle günlük işlemler için İspanya'da en yaygın kullanılan ödeme yöntemi olmaya devam ediyor. Bu durum, dijital alternatifler ivme kazanırken bile nakite güçlü bir kültürel bağlılığı yansıtıyor.

İspanya Merkez Bankası'nın 2024 yılı araştırmasına göre, nakit, özellikle 55 yaş üstü ve temel eğitim seviyesine sahip kişiler arasında çoğu İspanyol için birincil ödeme yöntemi olmaya devam ediyor. Nakit kullanmanın başlıca nedenleri kolaylık ve alışkanlık olarak gösteriliyor. Ancak, günlük nakit kullanım sıklığı önceki yıllara kıyasla biraz azaldı ve nüfusun %19'u artık nakit yerine günlük olarak kart kullanıyor; bu oran 2023 yılında %15'ti.

Kartlar, nüfusun %30'unun birincil ödeme yöntemi olarak belirlediği ikinci en yaygın kullanılan ödeme yöntemi olmaya devam ediyor. Mobil ödemeler, daha az yaygın olsa da, istikrarlı bir şekilde büyüyor ve İspanyolların %11'i artık ana ödeme yöntemi olarak mobil cihazları kullanıyor. Bu büyüme, daha genç nesiller ve daha yüksek eğitim seviyelerine sahip bireyler tarafından yönlendiriliyor.

Bizum ve Mobil Ödemelerin Yükselişi:

Çoğu İspanyol bankası tarafından desteklenen gerçek zamanlı bir ödeme uygulaması olan Bizum, İspanya'nın ödeme ortamında göze çarpan bir başarıya ulaştı. Artık nakitten sonra bireyler arası işlemler için en popüler ikinci ödeme yöntemi. Bizum'un benimsenmesi özellikle genç bireyler ve yüksek eğitim seviyesine sahip olanlar arasında yüksek, bu durum da kullanım kolaylığını ve günlük hayata entegrasyonunu yansıtıyor.

Apple Pay, Google Pay ve Samsung Pay gibi mobil ödeme çözümleri de özellikle genç demografik gruplar arasında ilgi görüyor. Ancak çoğu kullanıcı hala bankalarının sağladığı ödeme çözümlerini tercih ediyor ve Bizum başarılı yerel inovasyonun başlıca örneği.

Demografik ve Davranışsal Eğilimler:

İspanya'da ödeme yöntemi seçimi yaşa, cinsiyete ve eğitim düzeyine göre önemli ölçüde değişmektedir:

- Nakit: Çoğunlukla erkekler, 55 yaş üstü bireyler ve temel eğitime sahip olanlar tarafından kullanılır. Kullanımı yaşla birlikte artar ve 64 yaş üstü kişilerin %80'i nakit kullanımının önümüzdeki yıl sabit kalmasını beklemektedir.
- Kartlar: Kadınlar, 25-54 yaş arası bireyler ve yüksek eğitime sahip olanlar tarafından tercih edilir.
- Mobil Ödemeler: Genç nesiller ve orta ila yüksek eğitim seviyesine sahip olanlar tarafından tercih edilir ve dijital çözümlere doğru bir nesil değişimini yansıtır.

Banka şubesi olmayan kırsal alanlarda, dijital altyapıya sınırlı erişim nedeniyle nakit baskın ödeme yöntemi olmaya devam ediyor. Ayrıca, İspanyolların taşıdığı ortalama nakit miktarı 2023 yılındaki 43 avrodan 46 avroya hafifçe yükseldi ve çoğu insan günlük harcamalar için yeterli nakit tutuyor.

Gelecek Görünümü ve Sonuçlar:

İleriye bakıldığında, nüfusun %66'sı nakit kullanımının önümüzdeki yıl sabit kalmasını beklerken, daha genç bireylerin (25 yaş altı) nakite olan bağımlılıklarında bir azalma öngörme olasılığı daha yüksektir ve %39'u bir düşüş beklemektedir. COVID-19 salgını dijital ödeme yöntemlerinin benimsenmesini hızlandırdı, ancak nakit, özellikle küçük işlemler ve kırsal alanlarda İspanyol kültüründe derinden yerleşmiş durumda.

İşletmeler için bu eğilimleri anlamak hayati önem taşıyor:

- Nakit hala önemli: Dijital ödemeler büyürken, nakit özellikle kırsal alanlarda ve yaşlı demografik gruplar arasında baskın olmaya devam ediyor.
- Dijital benimseme nesilden nesile aktarılıyor: Daha genç tüketiciler mobil ve dijital ödemelere doğru kaymayı yönlendiriyor ve bu da işletmelerin modern ödeme çözümleri sunmasını zorunlu hale getiriyor.
- Bizum'un başarısı: Bizum'un yaygın benimsenmesi, tüketici tercihlerini karşılamak için yerel ödeme çözümlerini entegre etmenin önemini vurguluyor.
- Kırsal zorluklar: Kırsal alanlarda faaliyet gösteren işletmeler, dijital ödeme altyapısına sınırlı erişimi göz önünde bulundurmalı ve nakit dostu çözümlere öncelik vermelidir.

Pasaport ve Vize İşlemleri

Ülkeye girişte, Avrupa Topluluğu vatandaşları için pasaport ya da nüfus cüzdanı yeterlidir. Diğer ülke vatandaşlarından istenilen belgeler, yasal geçerlilik taşıyan bir pasaport ve İspanya Büyükelçiliği veya konsolosluklarından alınmış geçici giriş veya oturma vizeleridir.

Vize uygulamasının olmadığı ülke vatandaşları için 90 günü aşmamak ve çalışmamak kaydıyla geçici giriş hakkı mevcuttur.

To obtain up-to-date and firsthand information on this matter, and to stay informed about possible developments, it is recommended to consult with the relevant Spanish authorities.

(<https://www.exteriores.gob.es/Embajadas/ankara/es/Paginas/index.aspx>)

(<https://www.exteriores.gob.es/Consulados/estambul/es/Paginas/index.aspx>)

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

İspanya'daki çalışma takvimi ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde belirlenen resmi tatilleri içermektedir. 2025 yılında ülke çapında uygulanan sekiz adet ulusal resmi tatil aşağıda sıralanmaktadır:

- ☐ 1 Ocak: Yeni Yıl (Çarşamba)
- ☐ 18 Nisan: Kutsal Cuma (Cuma)
- ☐ 1 Mayıs: İşçi Günü (Perşembe)
- ☐ 15 Ağustos: Meryem'in Göğes Alınması (Cuma)
- ☐ 1 Kasım: Tüm Azizler Günü (Cumartesi)
- ☐ 6 Aralık: İspanyol Anayasası Günü (Cumartesi)
- ☐ 8 Aralık: Immaculate Conception (Pazartesi)
- ☐ 25 Aralık: Noel (Perşembe)

Ulusal bayramlara ilaveten, her Özerk Topluluk, genellikle bölge için tarihi veya kültürel öneme sahip olaylarla, örneğin koruyucu azizlerinin kutlanması veya tarihlerindeki önemli anlarla bağlantılı dört bölgesel resmi tatil belirleme yetkisine sahiptir. Örneğin Endülüs Bölgesi, Endülüs topluluğuna tam özerklik verme sürecini başlatan 1980 referandumunu anmak için 28 Şubat'ta Endülüs Günü'nü kutlar ve Madrid, 1808 yılındaki Yarımada Savaşı sırasında Fransız işgaline karşı Madrid halkının ayaklanmasını anmak için 2 Mayıs'ta Madrid Topluluğu Günü'nü kutlar.

Bölgeler ayrıca yerel geleneklere bağlı olarak Maundy Perşembe (17 Nisan) veya Paskalya Pazartesi (21 Nisan) gibi tatilleri kutlamayı seçebilirler. 2025 yılında 6 Ocak (Epifani) tüm Özerk Topluluklar arasında ortak bir bölgesel tatil olacak.

Son olarak, her belediye genellikle yerel festivallere veya koruyucu aziz kutlamalarına bağlı iki adet ilave yerel resmi tatil günü belirler. Bu durum, 2025 yılındaki toplam resmi tatil sayısını 14'e çıkarır (10 ulusal + 4 bölgesel + 2 yerel).

İspanya'da bölgesel ve yerel tatiller de dahil olmak üzere resmi tatillerin tam listesine aşağıdaki web sitesinden ulaşılmaktadır:

(<https://www.calendarioslaborales.com/>)

Resmi makamlar hafta içi pazartesi-perşembe günleri saat 08.00 veya 09.00 ile 17.00 veya 18.00 arası çalışmaktadır. Cuma günleri ise 08.00-15.00 arası mesai uygulanmaktadır. Cuma günleri uygulanan mesai yazın her gün için uygulanmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler hem ulusal düzeyde hem de bölgesel düzeyde geçerlidir. Ancak bölgesel düzeyde bazı farklılıklar söz konusu olabilmektedir. Mesela Madrid’de işyerlerinin pazar günleri açık olmasına izin verilebilmektedir.

Özel sektörde faaliyet gösteren tipik bir İspanyol firması çalışma saatleri genelde sabah 08:30 veya 09:00 ile akşam 17:30 veya 18:00 arasındadır. Öğle yemeği arası ise bir saattir. Bir ailenin bireyleri tarafından yönetilen geleneksel orta ve küçük ölçekli İspanyol firmalarında öğle yemeği arası genelde 2 saat olduğu için akşamları daha geç işten çıkılmaktadır. Neredeyse bütün İspanyol firmaları cuma günleri saat 08:00 ile 15:00 arası çalışmaktadır.

Mahalle dükkânları, küçük esnaf ve mahalle pazarları saat 14:00 ile 17:00 arasında öğle tatili nedeniyle kapalı tutulmaktadır. Bu tip dükkânlar saat 17:00’de tekrar açılıp saat 20:30 veya 21:00’e kadar açık kalır. Hafta sonları ise bu tip dükkânlar sadece cumartesi günleri saat 14:00’e kadar açıktır. Küçük İspanyol şehirlerinde cumartesi öğleden sonra ve pazar günü açık mağaza bulmak neredeyse imkansızdır. İspanyollar bu durumlarda sahipleri genelde Çinli olduğu için Chino (Çinli) adını verdikleri mahalle bakkallarından alışveriş yaparlar. Bu Çinli dükkânları hafta sonları dâhil olmak üzere sabahtan gece geç saatlere kadar açıktır. Öte yandan büyük mağazalarda, süpermarketlerde ve hipermarketlerde öğle tatili uygulaması yoktur ve hafta sonu dahil olmak üzere gece saat 22:00’ye kadar hizmet verilmektedir.

Yerel Saat

İspanya, Greenwich’e göre 1 saat ileridedir (*GMT + 1*). Yani Türkiye’den 1 saat geridedir. 2025 yılında 30 Mart 2025 tarihinde saatler bir saat ileri alınırken 25 Ekim 2025 tarihinde bir saat geri alınacaktır. Bu nedenle kış döneminde Türkiye ile İspanya arasındaki saat farkı 2 saate çıkmaktadır.

İlkbahar-yaz saatinde değişiklik:

- ☐ Her zaman Mart ayının son Pazar günü gerçekleşir.
- ☐ Saat bir saat ileri alınır, sabah 02.00’de saat 03.00 olarak değiştirilir.

- Yedi aylık ilkbahar-yaz döneminde İspanya UTC +2 bölgesindedir (*Kanarya Adaları UTC +1 bölgesindedir*).

Sonbahar-kış saatine geçiş:

- Her zaman Ekim ayının son Pazar günü gerçekleşir.
- Saat bir saat geri alınır, sabah 03.00'de 02.00 olarak değiştirilir.
- Beş aylık sonbahar-kış döneminde İspanya UTC +1 bölgesindedir (*Kanarya Adaları UTC 0 bölgesindedir*).

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

Dış Ticaret Mevzuatı

1986 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasının ardından İspanya, Avrupa Birliği'nin diğer tüm ortak politikalarıyla beraber ortak ticaret politikasını da üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifelerini uygulamaya koymuştur. Buna bağlı olarak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden yapılan ithalat gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ülkelere ithal edilen ürünler için Avrupa Birliği'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelere yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması yoktur.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatta ortak kuralları uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan damping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Hâlihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelerden gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkân tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı:

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55" (55'e Uyum) mevzuat değişikliği paketi Avrupa Komisyonu'na 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşei ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yönelik bir taslak yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız Yeşil Mutabakat sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde Yeni Sanayi Stratejisi , 11 Mart 2020 tarihinde ise Döngüsel Ekonomi Eylem Planı açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Bu çerçevede, Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü , Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü , Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü , Yapı Malzemeleri Tüzüğü¹⁰ yasalaşmış olup döngüsel araç tasarımı¹¹ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü (ESPR)¹² ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demirçelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşegi dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için ekotasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan Atık Sevkiyatı Tüzüğü 13 ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (2010/75) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu¹⁴ ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlerle genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla AB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

Öte yandan, Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü (EUDR)¹⁵ ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozuluma yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan Rekabetçilik Pusulası¹⁶ ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, inovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

****AB Yeşil Mutabakatı** kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Ticaret Bakanlığı web sitesindeki “Yeşil Mutabakat” bölümünü takip ediniz.

Kanarya Adaları, 1 Temmuz 1991 tarihinden bu yana Avrupa Gümrük Birliği’ne dahil edilmiştir. Kanarya Adaları’nın ticari ilişkileri, ayrı bir rejimle düzenlenmiştir. Bu rejim, belirlenmiş tarımsal ürünler için topluluk içi yardımları düzenlemekte ve üçüncü ülkelerden yapılacak ithalatta muafiyet imkanı içermektedir.

Avrupa Birliği’nin en uzakta bulunan bölgelerine başlıca tarım ürünlerinin tedarikini sağlamak ve aşırı uzak mesafeden dolayı ortaya çıkan ek maliyetleri telafi edebilmek amacıyla ‘özel tedarik uygulaması’ düzenlenmiştir. Kanarya Adaları ile ilgili uygulama, Avrupa Birliği Kuruluş Anlaşması’nın EK 1 (Annex 1) kısmında listelenen insan tüketimi için gerekli olan tarım ürünleri, diğer ürünlerin işlenmesi için gerekli ürünler veya tarımsal girdi olarak kullanılabilen tarım ürünlerini içermektedir.

Ceuta ve Melilla, Afrika kıtasının kuzeyinde yer alan iki İspanyol özerk şehir olmakla beraber İspanya Krallığı topraklarının bir parçasıdır. Bu iki şehir her ne kadar Avrupa Birliği topraklarının parçası olsalar da AB Gümrük Bölgesi’ne ve mali bölgeye dahil edilmezler. Bu iki özerk şehirde İspanyol KDV ve satış vergileri düzenlemeleri geçerli değildir. Her iki şehir ‘serbest bölge’ olarak kabul edilirler. (İspanyolca: “territorios francos”). Bu nedenle ihracat-ithalat faaliyetlerinde gümrük tarifeleri veya kısıtlamaları bulunmamaktadır.

İspanya’nın Afrika’da bulunan Ceuta ve Melilla şehirlerinde KDV yerine uygulanan vergi çeşidinin ismi IPSI’dır (Üretim, Hizmet ve İthalat kelimelerinin İspanyolca baş harfleriyle bu vergi oluşturulmuştur). IPSI (Üretim, Hizmetler ve İthalat Vergisi) isimli dolaylı vergi, üretimde, işlemede ve her türlü ürünün ithalatında, hizmetlerde ve gayrimenkul satışlarında uygulanmaktadır. IPSI’nin oranları %0,5 ile %10 arasında değişmektedir.

İthalat Rejimi

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Üçüncü ülkelerden (AB üyesi olmayan ülkelerden) mal ithalatı serbest ticaret rejimi altında gerçekleştirilmektedir. Bu genel kurala istisna durumlar da bulunmaktadır: gözetim, sertifika veya izin gerektiren bazı malların ithalatı, ek belgeler veya izinler gerektirebilir.

Gözetim Rejimi:

Malların ithalatı AB Topluluğu Gözetim Belgesinin (*Community Surveillance Document*) düzenlenmesini gerektirmektedir

Sertifika Rejimi:

Bazı tarım ürünlerinin ithalatı için AGRIM isimli ithalat sertifikası gereklidir. Bu belgeler, temel dış ticaret operasyonlarının önceki istatistiksel kontrolünü yapmak, ithalat tarife kotalarını yönetmek ve olası korunma önlemleri için bilgi sağlamak gibi birçok farklı amaçla düzenlenmektedir. İthalat sertifikası gerektiren ürün örneği: 1006.20 (*Kavuzu Çıkarılmış Kahverengi Pirinç*)

Yetkilendirme rejimi:

Topluluk kısıtlamalarına maruz kalan malların ithalatı, ithalat yetkisi gerektirmektedir. Örnek: Savunma sektörü malzemeleri, diğer malzemeler ve çift kullanımlı mallar ile teknolojileri.

Yetkilendirme rejimi dahilinde verilen ithalat izinleri İspanya Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreterliği (*İspanya Ekonomi, Ticaret ve Girişimcilik Bakanlığı*) tarafından verilir. Bu kurumun aşağıdaki konularda yetkileri bulunmaktadır:

- Ticari Kalite Kontrolü. PRE/3026/2003 Nolu düzenlemenin ekinde yer alan ürünlerin gümrükten geçebilmeleri için ticari kalite sertifikası sunması gereklidir. (Örnek ürünler: soğan, sarımsak, taze incir, narenciye meyveler, zeytinyağı, vb.)
- Organik tarım ürünlerinin kontrolü. Üçüncü ülkelerden gelen organik tarım ürünlerinin kontrolü, “üçüncü ülkelerden gelen organik ürünlerin ithalatında kontrol ve denetime ilişkin standartları belirleyen ECC/1936/2014 sayılı Karar'da yer alan hükümlere ve (EEC) 2092/91 sayılı Tüzüğü ve uygulama hükümlerini yürürlükten kaldıran organik

üretim ve organik ürünlerin etiketlenmesine ilişkin 834/2007 sayılı Konsey Tüzüğü”ne uygun olarak yürütülür.

- Sanayi Güvenlik Kontrolü. Bazı ürünler güvenliklerini doğrulamak amacıyla ek kontrollere maruzdur. Bu ürünler için bir kontrol belgesi verilmesi gereklidir. (Örnek ürünler: odun parçaları tahtaları, halılar ve diğer tekstil yer kaplamaları, bebek giysileri ve insan olmayan yaratıkları ve hayvanları temsil eden içi doldurulmuş oyuncaklar, vb.)
- Belirli minerallerin (kalay, tantal ve tungsten, bunların cevherleri ve çatışmalardan etkilenen ve yüksek riskli bölgelerden kaynaklanan altın) ithalatının kontrolü,
- Elektrikli ve elektronik teçhizatın, pillerin ve akümülatörlerin ithalatının (üçüncü ülkelerden) denetimi. SOIVRE denetim hizmeti, tehlikeli maddelerin kullanımına ilişkin kısıtlamalar açısından elektrikli ve elektronik ekipmanın mevzuata uygunluğunu doğrulamak için üçüncü ülkelerden gelen elektrikli ve elektronik ekipman ile pil ve akümülatörlerin Avrupa Birliği'nde serbest dolaşıma girmeden önce denetim ve muayenesinden sorumludur. Ayrıca, elektrikli ve elektronik ekipman ile pilleri, akümülatörleri ve pil takımlarını Avrupa Birliği pazarına arz etmekten sorumlu olanların, atık elektrikli ve elektronik ekipman ile ilgili 20 Şubat 2015 tarihli ve 110/2015 sayılı Kraliyet Kararnamesi ile oluşturulan Entegre Sanayi Siciline ve piller ve akümülatörler ve bunların atıklarının çevresel yönetimi hakkında 1 Şubat 2008 tarihli ve 106/2008 sayılı Kraliyet Kararnamesine ilişkin yükümlülüklerle uyduğunu da doğrulaması gerekir. Bu yeni önlem 16 Ocak 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ayrıca birçok ürünün ithalatı sırasında yapılan kontrollerden sorumlu başka İspanyol kurumları da bulunmaktadır:

- İspanya Sağlık Bakanlığı (gıda ürünleri kontrolü),
- İspanya Tarım Bakanlığı (hayvan yemi, gübre, vb. ürünlerin kontrolü),
- İspanya İlaç ve Sağlık Ürünleri Ajansı (kozmetik, sağlık ürünleri, ilaçların kontrolü),
- İspanya Vergi Kurumu (öncül kimyasalların kontrolü),
- Ekolojik Geçiş ve Demografik Mücadele Bakanlığı (Yaban hayvan türleri ve bitkilerinde uluslararası ticaretin kontrolü, Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES)), vb.

İspanyol mevzuatı, yasadışı uyuşturucu ve ilaçların yanı sıra ozon tabakasını incelten maddeler (ODS) içeren veya bu maddelerden yapılan ürün ve ekipman ithalatını yasaklamaktadır. Ayrıca patlayıcı, ateşli silah, savunma ekipmanı ve malzemeleri ile tütün ithalatı için çok kısıtlayıcı düzenlemeler bulunmaktadır.

Bir ürünün ithalatının yasak olup olmadığını kontrol etmek için Avrupa Komisyonu TARIC veri tabanında bir aramanın yapılması tavsiye edilmektedir:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

İspanyol gümrüklerinde mevcut tüm önlemlere ilişkin en kapsamlı bilgi, tüm AB önlemlerini topladığı ve bunları ulusal düzenlemelerin (tarım-gıda ürünlerinin ticari kalite kontrolüyle ilgili olanlar gibi) belirli önlemleriyle tamamladığı için İspanyol gümrüklerinin TARIC veri tabanında mevcut bulunmaktadır. Bu bilgilere erişim ücretsizdir; ancak İspanya'da geçerli bir elektronik kimlik aracı (*örneğin, dijital sertifika, elektronik Ulusal Kimlik Belgesi vb.*) gerektirmektedir. <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/procedimientoini/DD09.shtml>

İhracat Rejimi

İthalatta olduğu gibi üçüncü ülkelere (*AB üyesi olmayan ülkeler*) mal ihracatı serbest ticaret rejimi çerçevesinde yapılmaktadır. Aynı şekilde, özel rejimlere tabi olan ve İspanya Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreterliği'nden izin, sertifika veya yetki alınmasını gerektiren bazı mallar ile ilgili istisnalar da bulunmaktadır:

Gözetim Rejimi:

Bu rejim, hem Avrupa mevzuatında ve hem de ulusal mevzuatta yer almaktadır. Öte yandan hâlihazırda bu rejime maruz kalan herhangi bir ürün bulunmamaktadır.

Sertifika Rejimi:

AGREX isimli ihracat sertifikası bazı tarım ürünlerinin ihracatında istenebilmektedir. Bu sertifikayla ticari operasyonların istatistiki kontrolü ve ihracat iadelerinin idaresi amaçlanmaktadır.

Yetkilendirme rejimi:

Örnekler: Savunma malzemeleri, diğer malzemeler ve çift kullanımlı mallar ve teknolojileri ürünlerinin ihracatı ile yaptırımlara veya kısıtlayıcı önlemlere maruz kalan ülkelere yapılan ürün ihracatını yetkilendirir.

Ayrıca bazı ürünlerin ihracatı için verilen gerekli izinler ve sertifikalardan sorumlu olan başka İspanyol kurumları da bulunmaktadır:

- Tarım Bakanlığı (*hayvanlar ve hayvansal ürünlerin sağlık sertifikaları, sebzeler için verilen sağlık sertifikaları*),
- İspanya Vergi Kurumu (*öncül kimyasallar*),
- İspanya Kültür Bakanlığı (*kültürel mallar*),
- Ekolojik Geçiş ve Demografik Mücadele Bakanlığı (Yaban hayvan türleri ve bitkilerinde uluslararası ticaretin kontrolü, Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (*CITES*)), vb.

Gümrük Tarifeleri

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması'nda yer alan ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir limit kısıtlaması bulunmamaktadır (*İspanya bir AB üyesi ülke olduğu için Gümrük Birliği'ndeki koşullar aynı şekilde uygulanmaktadır*). Gümrük Birliği Anlaşması 1996 yılından beri yürürlükte olup bu anlaşmanın temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Katma Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sadece sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sokulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan ATR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği kapsamındaki herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>
- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulanmasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nda yer alan kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler indirimli tarifelerden yararlanabildikleri zaman ürünler için bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (*movement certificate (dolaşım belgesi) EUR.1 ve fatura beyanı*).

Yasal Dayanak:

Tarımda tercihli anlaşma:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarih ve 1/98 sayılı tarım ürünleri ticaret rejimine ilişkin kararı <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=OJ%3AL%3A1998%3A086%3ATOC>
- Tarım ürünleri ticaret rejimine ilişkin 25 Şubat 1998 tarih ve 1/98 sayılı AT-Türkiye Ortaklık Konseyi Kararına Ek Protokol 3'ü Değiştiren 3/2006 sayılı Karar https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2016-09/asso-turkey_en.pdf

Kömür ve çelikte tercihli anlaşma:

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Antlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretine ilişkin Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Anlaşma - Menşe kurallarına ilişkin Protokol 1 [https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21996A0907\(01\):en:HTML](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21996A0907(01):en:HTML)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kuran Antlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretine ilişkin Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki Anlaşma uyarınca kurulan Ortak Komite'nin 8 Temmuz 1999 tarihli ve Protokol 1'de Değişiklik Yapan 2/99 sayılı Kararı [https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21999D0812\(01\);en:HTML](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:21999D0812(01);en:HTML)

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı: (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

İç Vergiler

İspanya vergi sistemi, hükümetin farklı organları tarafından toplanan ulusal, bölgesel ve yerel vergilerden oluşmaktadır. Ulusal düzeyde hükümet gelir, tüketim ve servet üzerinden vergi toplamaktadır. Bölgesel düzeyde İspanya'nın özerk toplulukları, diğerlerinin yanı sıra emlak, miras ve servet üzerinden vergi toplamaktadır. Bu bölgesel vergiler bölgeye göre değişebilmektedir ve yerel kamu hizmetleri için ilave finansman sağlamak üzere tasarlanmıştır.

Ulusal ve bölgesel vergilere ilaveten, İspanya'nın belediyeler ve diğer yerel makamlar tarafından toplanan bir yerel vergi sistemi bulunmaktadır. Ekonomik faaliyetler üzerindeki emlak vergisi ve belediye vergisi gibi bu vergiler, çöp toplama, sokak temizliği ve yerel altyapı projeleri gibi yerel kamu hizmetlerini finanse etmek için kullanılmaktadır.

İspanya'nın vergi sisteminin, düzenli olarak getirilen değişiklikler ve güncellemeler ile sürekli yasal değişikliğe tabi olduğunu belirtmekte fayda görülmektedir. Örneğin, Mali İşlem Vergisi ve Belirli Dijital Hizmetler Vergisi isimli iki yeni vergi 2021 yılında yürürlüğe girmiştir. Tek kullanımlık plastik ambalajlara yönelik yeni tüketim vergisi 2023 yılının başında yürürlüğe girmiştir. Daha yakın zamanda, büyük çokuluslu ve yerel gruplar için %15'lik asgari küresel etkili vergi oranı sağlamak amacıyla 2024 yılında Tamamlayıcı Vergi uygulanmıştır. Buna ilaveten, 2025 yılında elektronik sigara sınırları ve diğer tütünle ilgili ürünlere yeni bir vergi, bankacılık ve enerji şirketlerine uygulanan geçici vergi ve büyük servetlere uygulanan dayanışma vergisine yönelik ayarlamalarla birlikte yürürlüğe konulmuştur.

Bu değişikliklerin amacı, vergi sisteminin ülke genelinde ekonomik büyümeyi teşvik ederken kamu hizmetleri için yeterli finansmanı aktararak adil ve etkili kalmasını sağlamaktır.

Ülkede uygulanmakta olan başlıca doğrudan vergiler:

- Kurumlar Vergisi
- Kişisel Gelir Vergisi
- Ülkede yerleşik olmayan kişilere yönelik gelir vergisi

Ülkede uygulanmakta olan başlıca dolaylı vergiler:

- KDV
- Transfer ve damga vergisi

İspanya’da genel kurumlar vergisi oranı %25’tir. Bir önceki yılda cirosu 1 milyon avronun altında olan KOBİ’ler, mikro işletmeler için %23 veya vergi matrahının pozitif olduğu ilk vergi yılında yeni kurulan şirketler için %15 gibi farklı özel oranlar bulunmaktadır.

Ülkede mal ve hizmet alımlarında standart KDV oranı %21’dir. Ancak, temel sektörleri desteklemek ve belirli mal ve hizmetleri daha uygun fiyatlı hale getirmek amacıyla belirli kategorilere indirimli ve süper indirimli oranlar uygulanmaktadır.

Tarımda kullanılan tohumlar, gübreler, organik kalıntılar, düzeltici ve iyileştirici maddeler, herbisitler, pestisitler, plastikler ve kağıt torbalar dahil olmak üzere tarım, ormancılık veya hayvancılık faaliyetlerinde kullanılan belirli ürünlere %10'luk indirimli KDV oranı uygulanmaktadır. Ayrıca konaklama, kamp, spa, restoran hizmetleri ve hemen tüketime yönelik yiyecek ve içecek tedariki gibi hizmetler de bu indirimli oranın kapsamına girmektedir. Ayrıca bu oran, tiyatro, konser, müze girişi gibi kültürel faaliyetlerin yanı sıra toplu taşıma araçları ve hayvan ilaçları ile reçeteli gözlük ve kontak lens gibi sağlık ekipmanları da dahil olmak üzere bazı tıbbi ürünler için de geçerlidir.

%4'lük süper indirimli KDV oranı temel mal ve hizmetler için ayrılmıştır. Bu durum, Gıda Kodu'nda tanımlandığı gibi doğal ürünler olduğu sürece ekmek, süt (*çeşitli formlarda*), peynir, yumurta, meyve, sebze, baklagiller, tahıllar ve zeytinyağı gibi temel gıda maddelerini içermektedir. Ayrıca, öncelikli olarak reklam içermeyen kitaplar, gazeteler ve dergiler ile dijital yayınlar için de geçerlidir. Öte yandan, bu oran sosyal konut projelerine, tıbbi olmayan doğum kontrol araçlarına (*örneğin hijyenik pedler, tamponlar ve prezervatifler*) ve tekerlekli sandalye onarımları ve araç uyarlamaları gibi engelli bireylere yönelik hizmetlere de genişletilmiştir. Tele yardım ve evde bakım gibi belirli sağlık hizmetleri de bu orandan yararlanmaktadır.

Güncel KDV oranlarını içeren tabloya aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir (yalnızca

İspanyolca). (https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/en_gb/iva/calculo-iva-repercutido-clientes/tiposimpositivos-iva.html)

Kanarya Adaları, Ceuta ve Melilla’da KDV uygulanmamaktadır. Kanarya Adalarında 1 Ocak 1993 tarihinden bu yana uygulanmakta olan Kanarya Adaları Genel Dolaylı Vergisi adında KDV temelli bir dolaylı vergi bulunmaktadır. Bu vergi Kanarya Adalarındaki mal ve hizmet

alımında ve mal ithalatında uygulanmaktadır. Standart oran %7'dir. Ayrıca, Ceuta ve Melilla'da da ayrı bir dolaylı vergi uygulanmaktadır.

Ülkede uygulanmakta olan vergiler hakkında ayrıntılı bilgiye (<http://www.investinspain.org>) sayfasından ulaşılabilir.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Avrupa Birliği (AB), tek pazarındaki ürünlerin kalitesini, güvenliğini ve rekabet gücünü garanti altına almak için bir düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. Bu çerçeve, endüstriyel ve gıda ürünleri için zorunlu düzenlemelerin yanı sıra, genellikle gönüllü olsa da küresel ticaret için kıstas haline gelen uluslararası kalite standartlarını içerir. Bu kurallar, tüketicileri korumayı, şeffaflığı teşvik etmeyi ve üye devletler arasında adil ticareti kolaylaştırmayı amaçlamaktadır.

Endüstriyel ürünler için AB, harmonize ve harmonize olmayan mallar arasında ayırım yapar. Harmonize ürünler, temel güvenlik, sağlık ve çevre gerekliliklerine uyumu onaylayan CE işareti gibi AB genelinde ortak teknik düzenlemelere tabidir. Örnekler arasında makineler, oyuncaklar ve elektrikli ekipman bulunur. Öte yandan, harmonize olmayan ürünler karşılıklı tanıma ilkesine tabidir; bu durum, bir AB ülkesinde yasal olarak pazarlanan bir ürünün, sağlık veya çevre için riskler gibi haklı istisnalar olmadığı sürece başka bir ülkede satılabileceği anlamına gelir. Düzenleyici yaklaşım, her ürün için ayrıntılı teknik özelliklere dayanan "eski yaklaşımdan", teknik ayrıntıları CEN veya ISO gibi kuruluşlar tarafından geliştirilen uyumlu standartlara bırakırken genel temel gereklilikleri belirleyen "yeni yaklaşıma" doğru evrilmiştir. Mevzuata uyum sorumluluğu üreticiye aittir, ancak üretici AB dışındaysa, ithalatçı ürünlerin piyasaya sürülmeden önce AB standartlarını karşıladığından emin olmalıdır.

Gıda ürünleri hem AB hem de ulusal düzeyde kapsamlı bir dizi düzenlemeye tabidir. AB düzeyinde, (EC) 178/2002 sayılı Tüzük, izlenebilirlik ve risk yönetimi de dahil olmak üzere gıda hukukunun genel ilkelerini belirlerken, 2017/625 sayılı Tüzük, gıda zinciri boyunca uyumluluğu sağlamak için harmonize gıda kontrolleri için kurallar belirler. Buna ilaveten, pazarlama standartları meyve, sebze, yumurta ve kümes hayvanları gibi ürünlere uygulanır ve boyut, şekil, renk, olgunluk, izin verilen kusurlar ve etiketleme gibi yönleri düzenler. Bu standartlar, tüketiciler için yüksek kalite ve gıda güvenliği seviyelerini sağlamayı, tarımsal ticarete adaleti ve şeffaflığı teşvik etmeyi ve üreticilerin rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır.

İspanya'da Gıda Güvenliği ve Beslenme Yasası (Yasa 17/2011), AB düzenlemelerini ulusal bağlama uyarlar. Bu yasa, yalnızca fiziksel, kimyasal ve biyolojik tehlikelerin tespiti ve ortadan kaldırılması gibi gıda güvenliğinin geleneksel yönlerini ele almakla kalmaz, aynı zamanda obeziteyi önleme ve gıda reklamcılığı kuralları gibi daha yeni konuları da içerir. Yurt içi ve ithal ürünlere eşit şekilde uygulanır ve tutarlı bir güvenlik ve kalite seviyesi sağlar. Yasa ayrıca

gıda düzenlemesinden sorumlu kamu idareleri arasında prosedürel kuralları ve koordinasyon mekanizmalarını tanımlar, şüpheli gıdalar için denetim ve gözaltı kuralları oluşturur ve etkili bir uygulama sağlamak için ihlalleri sınıflandırır.

Zorunlu düzenlemelere ek olarak, uluslararası kalite standartları ürün güvenliğini, sürdürülebilirliğini ve rekabet gücünü sağlamada önemli bir rol oynar. Bu standartların çoğu gönüllüdür ancak operasyonel verimliliği artırma ve pazar beklentilerini karşılama yetenekleri nedeniyle yaygın olarak benimsenmiştir. Örneğin, ISO 9001, işletmelerin süreçlerini optimize etmelerine ve sürekli olarak yüksek kaliteli ürünler sunmalarına yardımcı olan kalite yönetim sistemleri için küresel olarak tanınan bir standarttır. Benzer şekilde, ISO 14001 çevre yönetimine odaklanarak şirketlerin ekolojik ayak izlerini azaltmalarını ve sürdürülebilirlik hedeflerine uymalarını sağlar. Bu standartlar, bu tür çerçevelere uyumun genellikle alıcılar ve tüketicilerle güven oluşturmak için bir ön koşul olarak hizmet ettiği Avrupa pazarında özellikle değerlidir.

Belirli sektörlerde, gönüllü standartlar uluslararası ticaret için temel kıstaslar haline gelmiştir. Gıda endüstrisinde, BRC (*British Retail Consortium*) ve IFS (*International Featured Standards*) gibi sertifikasyonlar, Avrupa perakendecileri ve dağıtıcıları tarafından gıda güvenliği ve kalitesinin garantisi anlamında yaygın olarak tanınmaktadır. Tarımda, GLOBALGAP, iyi tarım uygulamalarına ve sürdürülebilirliğe uyumu sağlamak için alıcılar tarafından sıklıkla talep edilmektedir. Bu arada, ormancılık ve kağıt endüstrilerinde, FSC (*Forest Stewardship Council*) gibi sertifikasyonlar sorumlu kaynak sağlamayı ve çevre yönetimini göstermektedir. Bu standartları benimseyerek, işletmeler yalnızca Avrupa pazarlarının beklentilerini karşılamakla kalmaz, aynı zamanda kalite, güvenlik ve sürdürülebilirliğe olan bağlılıklarını sergileyerek rekabette bir adım öne geçerler.

AB'nin düzenleyici çerçevesi, uluslararası kalite standartlarıyla birleştiğinde, zorunlu uyumluluk ve gönüllü iyileştirme arasında bir denge yaratır. Bu yaklaşım, yalnızca ürünlerin temel güvenlik ve kalite gerekliliklerini karşılamasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda işletmelerin daha yüksek standartları benimseyerek rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olur. Bu uygulamaları entegre ederek, şirketler küreselleşmiş bir pazarda sorumlu ve verimli bir şekilde faaliyet gösterebilirken tüketici güvenliğini koruyabilir ve sürdürülebilirliği teşvik edebilir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

UNE (*İspanyol Standartlar Birliği*: <https://www.en.une.org>), 2017 yılında kurulmuş ve İspanyol makamları tarafından tek ulusal standardizasyon kuruluşu olarak belirlenmiş özel, çok sektörlü ve kar amacı gütmeyen bir kurumdur. UNE'nin amacı firmaların ürünlerinin, hizmetlerinin ve işleyişlerinin rekabet gücünü arttırmakla beraber tüm bunların güvenli bir ortamda uygulanmasını sağlamaya katkıda bulunmaktır. Ayrıca UNE, insanların, tüketicilerin ve

çevrenin korunması, engelli insanların entegrasyonu, sosyal sorumluluğun geliştirilmesi ve iş riski kontrolünün iyileştirilmesi gibi konulara da destek olmayı amaçlamaktadır.

ENAC (*Entidad Nacional de Acreditación – National Accreditation Entity*), ise Ulusal Akreditasyon Kurumu'dur. Ülkedeki uygunluk değerlendirme kuruluşlarının teknik yeterliliğini resmi olarak onaylar. Bu kuruluşlar; laboratuvarlar, denetim kuruluşları, gözetim şirketleri, belgelendirme kuruluşları vb. gibidir.

Ulusal düzeyde, İspanyol Bakanlıkların yanı sıra Özerk Bölgeler ve yerel yönetimler ENAC akreditasyonlarını kullanmaktadır. ENAC aynı zamanda İspanyol Tarım Bakanlığı tarafından tarımsal ürünlerin bitki sağlık kriterlerine uygunluğunu test eden laboratuvarların İyi Laboratuvar Uygulamalarına uygunluğunu değerlendirmeye yetkili kuruluş olarak belirlenmiştir.

Uygunluk değerlendirmesi, AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır. AB ürün mevzuatı üreticilere, ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler üretici beyanı, tip onayı, ürün kalite kontrol sistemi veya tam kalite güvencesi olabilmektedir. AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirmesi faaliyetinde bulunan onaylanmış kuruluşlar listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır. (NANDO<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>)

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN-CENELEC'ten temin edilebilir. CEN (*Avrupa Standardizasyon Komitesi*) ve CENELEC (*Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi*)'dir. (<https://www.cencenelec.eu/>)

AB Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cencenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

AB içerisinde piyasaya sunulan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik olarak konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri de yerine getirmelidir. Bu ürünler aşağıda belirtilen mevzuattan etkilenir:

- 94/62/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde belirtilen ambalaj ve ambalaj atıkları ile ilgili genel gereklilikler,
- 2007/45/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi tarafından belirlenen, hazır ambalajlı ürünler için nominal miktarlara ilişkin özel kurallar,
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 1935/2004 sayılı Tüzüğü ile belirlenen gıda ile temas etmesi amaçlanan malzeme ve maddeler için özel kurallar,

2025 yılında 1055/2022 sayılı Kraliyet Kararnamesi'nin bazı yeni hükümleri yürürlüğe girmiştir. Bu gereklilikler, evsel ambalajların atık haline geldiğinde atılması gereken kabı veya fraksiyonu belirtmesini zorunlu kılmaktadır. Çok malzemeli ambalajlar için, etiket her malzeme için uygun kabı veya ayırma mümkün değilse en yüksek ağırlığa sahip malzeme için kabı belirtmelidir. Buna ilaveten, "*çevre dostu*" gibi yanıltıcı terimlerin kullanımı yasaklanacaktır.

Paketleme boyutlarını denetleyen İspanyol kuruluşu Centro Español de Metrología - CEM (*Spanish Metrology Centre*) (<https://www.cem.es/es>)'dir. Gıda ürünleri paketlerini ise İspanyol Tarım, Balıkçılık ve Gıda Bakanlığı denetlemektedir (<https://www.mapa.gob.es/>).

Tüketicileri en yüksek seviyede korumak amacıyla İspanya'da sadece AB etiketleme şartlarını yerine getiren ürünler satılabilmektedir. Etiketleme şartları, tüketici sağlığını, güvenliğini ve çıkarlarını en yüksek seviyede korumayı amaçlamaktadır. Etiketlerde içerik, bileşim, güvenli kullanım hakkında bilgi, özel önlemler ve ayrıca diğer belli detaylar hakkında bilgilerin yer alması gerekmektedir.

AB mevzuatı, gıda, ayakkabı, tekstil ve kozmetik ürünleri ile tıbbi cihazlar gibi belirli sektörlerin etiketlerinde uygulanması gereken standartları belirlemektedir.

İspanya’da tüketici haklarının savunulması konusundaki ana düzenleme ve diğer tamamlayıcı mevzuatın birleşmiş metni, 16 Kasım 2007 tarihli ve 1/2007 sayılı İspanya Kraliyet Kararnamesi’dir. Bu Kararname, etiketleme, sunum ve reklamla ilgili daha fazla kural içeren belirli mal ve hizmetler için ilgili düzenlemeleri ortaya koymaktadır.

Yatay nitelikteki (*bir sektördeki birçok ürünü etkileyen*) diğer iki önemli düzenleme, tüketicilere ve kullanıcılara doğrudan satışı amaçlanan sanayi ürünlerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin Yönetmeliği onaylayan 1468/1988 sayılı Kraliyet Kararnamesi (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1988-28089>) ve gıda maddelerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin genel kuralları onaylayan 31 Temmuz 1999 tarih ve 1334/1999 sayılı Kraliyet Kararnamesi’dir (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-17996>).

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (*standartlar ve teknik düzenlemeler*) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınav, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu

çerçeve; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

KAYNAKÇA

1. ITC TRADEMAP: <https://www.trademap.org/Index.aspx>
2. T.C. TİCARET BAKANLIĞI
3. TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ

YASAL UYARI: Bu rapor Birliğimiz uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Birliğimiz hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. Birliğimizin yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.